ښځه او ټولنه

Ketabton.com

راټولونکی: واحدالله «پاخون»

۱۳۹۸

ketabton.com - The Digital Library

لړلیک

لومړی څپرکی -- ۱
ښځه څوک ده -- ۱
ښځه الله د څه لپاره پیدا کړې ده -- ۲
د ښځې په اړه د پوهانو او څېړونکیو نظر -- ۳
دوهم څپرکی --- ۴
ښځه د تاریخ په بیلابیلو پړاوونو کې --- ۴
په یونان کې -- ۵
اوسني دورې -- ۵
په روم کې -- ۵
په مصر کې --- ۶
په هند کې -- ۶
د عربو په جاهلیت کې --- ۷
په امریکا کې -- ۸
په فرانسه کې -- ۹
په نورو اروپا کې --- ۱۰
دریم څپرکی --- ۱۰
ښځه په بېلا بېلو مذهبونو کې -- ۱۰
په یهودیت کې -- ۱۰
په مسیحیت کې -- ۱۰
ښځه په اسلام کې --- ۱۱
په اسلام کې د ښځو مقام -- ۱۲
د ښځو اوچت مقام قرانکریم په رڼا کې --- ۱۳
د ښځو اوچت مقام د نبوي احادیثو په رڼا کې --- ۱۴
د ښځې حقوق په اسلام کې -- ۱۶
اقتصادي حقوق --- ۱۶

ketabton.com - The Digital Library

سیاسي حقوق -- ۱۷

ټولنیز حقوق -- ۱۷

د زده کړې حق -- ۱۷

د کار کولو حق -- ۱۹

پر خاوند د ښځې حقوق -- ۱۹

مادي حقوق -- ۱۹

د مهر حق -- ۲۱

د نفقې حق -- ۲۱

معنوي حقوق -- ۲۱

ښه چلند -- ۲۱

د ښځې د حیثیت او شرافت خوندیتوب -- ۲۱

د میرمنې د جنسي غریزې پوره کول -- ۲۱

د دین تعلیم او عبادت ته هڅول -- ۲۱

د ښځو د وړو تیروتنو سترګې پټول -- ۲۱

له نا مشروع وهلو څخه ځان ساتل -- ۲۱

د ښځې د عیبونه او رازونه پټول -- ۲۱

د خپلې مېرمنې په اړه نیک نظر درلودل -- ۲۲

په اسلام کې د نارینه او ښځې اړیکې -- ۲۲

څلورم څپرکی -- ۲۳

ښځه په افغانسان کې -- ۲۳

افغان میرمنې -- ۲۳

د افغان ښځو شورا -- ۲۶

د مجاهدینو او طالبانو دوره -- ۲۷

چادري -- ۲۷

21 پیړۍ -- ۲۹

سیاست او کاري ځواک -- ۳۰

ketabton.com - The Digital Library

د افغان ملي پوليسو ښځينه افسران -- ۳۱
زده کړې -- ۳۲
ورزش --- ۳۵
واده او پلارونه -- ۳۵
د ښځو حقوق په اساسي قانون --- ۳۶
د ښځو سياسي حقوق -- ۳۶
د بيان ازادئ حق -- ۳۶
د انتخابېدلو او انتخابولو حق -- ۳۶
سياسي ګونونو جوړولو حق -- ۳۶
د مدني ټولنو جوړولو حق -- ۳۶
سوله يزې مظاهرې کولو حق --- ۳۶
د دولت څخه د پوښتنې کولو حق --- ۳۷
صحي حدماتو ته د لاس رسي حق -- ۳۷
اقتصادي حقوق --- ۳۷
ټولنيز حقوق --- ۳۷
د تعليم حق --- ۳۷
د کار حق --- ۳۸
افغانه ښځه په تېرو ۱۰ کلونو کې -- ۳۸
پنځم څپرکی -- ۳۹
ښځه او تعليم --- ۳۹
د ښځو تعليم د اسلام له نظره -- ۳۹
د نجونو تعليم --- ۴۱
د ښځو د تعليم پر وړاندې ټولنيزې نظرونه -- ۴۲
مخالف --- ۴۲
موافق -- ۴۳
د ښځو د زده کړې پر وړاندې ستونزې -- ۴۳
امنيتي ستونزې -- ۴۳

ketabton.com - The Digital Library

اقتصادي ستونزې -- ۴۳
اجتماعي ستونزې -- ۴۴
د ښځو پر وړاندې د اسلامي زده کړو ناسم پوهاوی --- ۴۴
محیطي ستونزې -- ۴۴
د والدينو له لورې مخه نيول -- ۴۵
د مکاتبو نه شتون -- ۴۵
ښځينه ښوونکو نه شتون -- ۴۵
د ادارې او استادانو نه پاملرنه -- ۴۵
لازمو اسانتياو کمښت -- ۴۶
شپږم څپرکی -- ۴۶
ښځه او کار -- ۴۶
په اسلام کې د ښځو د کار کولو حکم -- ۴۶
کومو لاملونو ښځه کار ته وتلو ته اړه کړله -- ۴۸
الف : د ښځې د کار ګټې -- ۴۸
کارته د ښځې د وتلو زيانونه -- ۴۹
اووم څپرکی -- ۵۰
ښځه او سياست -- ۵۰
په انتخاباتو کې د ښځو ونډه -- ۵۱
اتم څپرکی -- ۵۱
ښځه او ټولنه -- ۵۱
د ښځې مقام په ټولنه کې -- ۵۲
د ښځې رول په ټولنه کې -- ۵۳
لور که زوی -- ۵۳
افغانه نجلۍ، ټولنه او دهغې له ستونزو ډک ژوند -- ۵۴
افغانه نجلۍ او ټولنه -- ۵۴
افغانه نجلۍ او زدکړې -- ۵۵
افغانه نجلۍ او په ناخوښه توګه يې واده -- ۵۵

ketabton.com - The Digital Library

افغانه نجلۍ او د هغې سره کورنی تاو تریخوالی -- ۵۶
په بدو کې ورکړه -- ۵۶
ښځه په پښتني ټولنه کې -- ۵۷
د ښځو حقوق څوک تر پښو لاندې کوي -- ۵۸
د امیدوارو مېرمنو سره باید څنګه چلند وشي --- ۶۱
د ښځې او نارینه ترمن توپیرونه --- ۶۳
بیولوژیکي توپیرونه -- ۶۳
سیکلوژیکي توپیرونه --- ۶۵
فزیولوژیکي توپیرونه -- ۶۵
نهم څپرکی -- ۶۶
ناوړه دودونه --- ۶۶
ولور --- ۶۶
د بدل ودونه -- ۶۷
پایلې -- ۶۷
په بدو کې ورکول -- ۶۸
پایلې -- ۶۸
د ملاتړ پیدا کولو په خاطر ودونه --- ۶۸
لسم څپرکی -- ۶۹
ښځه او تاوتریخوالی --- ۶۹
د تاوتریخوالي لاملونه -- ۶۹
د تاوتریخوالي ډولونه --- ۷۰
فزیکي تاوتریخوالی -- ۷۰
جنسي تاتریخوالی -- ۷۱
ژبني او اروايي تاتریخوالی --- ۷۱
ټولنیز تاتریخوالی --- ۷۱
پایلې -- ۷۱
کورنی تاوتریخوالی او پر دماغو یې اغیزې --- ۷۱

ketabton.com - The Digital Library

یولسم څپرکی -- ------------------------------- ۷۲
د کور دېوالونه دچا لپاره -- ۷۲
مونږ په کومه پیړۍ کې اوسیږو -- ۷۳
ماخذونه --- ۷۴

ketabton.com - The Digital Library

دا کتاب زه خپل ګران پلارجان ته ډالۍ

کوم ، چې ماسره يې زيار ويستلی دی او

زه يې دې مقام ته رسولی يم .

ketabton.com - The Digital Library

سریزه

دا کتاب ما د یو احساس له مخې لیکلی دی ، زمونږه په ټولنه کې د ډېره وخته راهیسي د ښځو حقوق ،ونډې،او حیثیت د پښو لاندي شوي دي .

ما وغوښتل چې په دې اړه یو کتاب ولیکم ، که کومه سهوا خطاء له مانه شوې وي ماته راپه ګوته کړئ .

د دې کتاب ټول موضوعات د معتبرو کتابو څخه رانقل شوي دي .

ketabton.com - The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

لومړی څپرکی

ښځه څوک ده؟

ښځـــــه چي مور وي، نــو ښکار ده چي جنت ده ښځه

ښځـــه چې لـــورشي، نــو وريــږي دې رحمت ده ښځه

ښځه چې خور وي، نو نعمت دی ورو بې خوره مه شه

ښځـه رونــق د زنــد ګې ده او زيـــنت ده ښــځـــه

ښځـه مــلاله ده ، نــــــازوده ، ناهـــيده ده دوخت

ښځـــه ډګـــر د حـــماسو ده او عظمت ده ښځـــه

د ژونـــد پايـــښت ، دژوند بقا ، د انسانيـت فلسفـــه

په دې نـــړۍ کې ستره بـــيلګه د فطرت ده ښځـــه

ښځـــه هستي ،ښځـــه ښکلا ده، د تهذيـــب نښه ده

دانـــشه! تـــوله مـينه ميـــنه ده الفـــت ده ښـځـــه

دانـــش

د ښځې نوم د عربي له (نساء) څخه اخسيتل شوی دی ،چې د هغه شي په مانا دی چې په ليدو يې سړی شرميږي. د ښځې يو بل نوم مينه او اغيزه ده ،د انسان لومړنی ښوونځی همده دی.

هر څه ځانته ښکلا لري، خو د بشر ښايست د هيڅ ښايست او ښکلا سره ورته نه دی. د الله عزوجل په دې ښايسته خلقت کښې، ښځه د بشري تاريخ په اوږدو کې، د بشريت تر ټولو مظلومه طبقه ده، لطيفه، نازکه او د احساس ښتنه پيده کړې ده.

جالبه ده! نن هغوی د ښځې د عزت او احترام خبري کوي چې د حيواناتو غوندې کار ځني اخلي؛ بې حجابه ئې ټولني ته وړاندې کوي، او د جنسي الې (Sex Machine) په سترګه ورته ګوري او په رنګا رنګ ډرامو کې يې غولوي.

ښځې د اسلام تر ظهور وړاندې په عربو کې ژوندی ښخې کړای شوې، تر هغه وړاندې بيا ورته د پخواني چين په قانون کې ذکر شوې وه چې ښځه د نرې پر مخ تر ټولو بې ارزښته موجود دی، روميانو ورته د نا اهله لقب ورکړی ؤ، او تر دې لا سپکه او حقيره ګڼل کيده چې په پنځمه پيړی کې مسيحانو پر دې خبره بحث کاوه چې ايا ښځه د نارينه په څير روح لرونکی جسم دی او که نه؟

خو په اوومه ميلادي پيړی کې (۱۴۵۰ کاله مخکې) د اسلام د ظهور سره ښځې ته عزتا او احترام ورکول شو، ښځه يې د نارينه اړتيا و بلله، هغه يې د ژوند په پرمختګ کې د نارينه سره شريکه کړه، او نارينه ته يې دا په ډاګه کړه چې ښځه که له يوې خوا د ټولني نيمه برخه ده خو له بلې خوا د خاوند لپاره ارام، داډ، خوښي او تسکين راوړونکې ده.

نارينه ئې په دې مامور کړ چې ښځې ستاسي لوی حمايت دی او د نارينه د کړيدو پر مهال يې د هغه لپاره امسا وبلل. الله په قران کريم کې فرمايي:

(هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ.)(سورة البقره:۱۸۷)

ژباړه: (هغوی ستاسې جامه ده او تاسي د هغوی جامه ياست.)

ښځه د الله جل جلاله نرم خلقت دی.

د ماشوم لپاره فرشته ده

د خاوند لپاره لباس ده.

ښځه د سکون سمبول ده.

د عزت خاونده او د زانګو ستره استاده ده.

کوم چي نن په خپلو لاسونو د سبا امپراتور، عالم او يو لوی انسان زنګوي.

ښځه ...

کله چي لور وي، پلار ته د جنت دروازه خلاصوي. (حديث)

کله چي مېرمن سي نو د خاوند ايمان تکميلوي. (حديث)

او کله چي مور سي نو تر پښو لاندي يي جنت پيدا کيږي. (حديث)

همدا هغه ستر اعزاز دی چي اسلام ښځي ته ۱۴۵۰ کاله مخکي عطاء کړی دی!

ښځه الله د څه لپاره پيدا کړې ده

په سورت بقره کي الله فرمائي : (انی جاعل فی الارض خليفه)

ژباړه:(زه پيداکونکی يم په ځمکه کې يو خليفه) چې د الله احکام په سرزمين باندې خپاره کړي

بل ځای کې الله فرمائي: (ما نه دي پيداکړي انسانان او پيريان مګر د خپل عبادت لپاره)(سورت).بل دا چي الله پاک ښځه د انسانيت د سلسلي د قايم ساتلو لپاره پيداکړې ده ، که ښځه نه وی دا سلسله مخه ته نشوی تلی، او سړی نه وی نو بيا هم دا سلسله مخه نه تله. الله فرمائي(هن لباس لکم وانتم لباس لهن) ښځه د سړي او د ښځې لپاره لباس دی(سورت بقره ۱۸۷)،ښځه او سړی يو جسم دی.

کله چي الله جل جلاله آدم عليه السلام پيدا کړ، جنت ته يي ولېږئ ، په جنت کي يوازي ګرځېدئ ، الله جل جلاله دده عليه السلام د ارام او سکون لپاره بي بي حوا پيدا کړه، يو خو دا چي انسانيت دا سلسله راونه وي او بل دا چي د ادم عليه سلام سوکالي او ارام په کې وه.

الله په قرانکريم کي فرمائي:(يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُواْ رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيرًا وَنِسَاء.)

ژباړه (ای خلقو ! وویریږئ له ربه خپله ! هغه (رب) چه پیدائي کړئ تاسی له نفسه یوه نه او پیدائي کړه له دی جوړه او خپاره (خواره) ئی کړل له دی دواړو څخه سړي (ډیر) او ښځي(ډیری)) (سورت نساء_ اول ایت)

الله په قرانکریم کې فرمائي: (هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ)

ژباړه: (الله پاک هغه ذات دی چې ، پیداکړي تاسو لره،د تاسو د نفسونو نه جوړي د دې لپاره چې تاسو ارام وکړی د دې تر څنګ.) (اعراف_ ۱۸۹)

د ښځې پیدایښت د الله لوی نعمت دی، کله چې سړی مزدوری ته لاړ شي نو چې کله ستړی ستومانه کور ته راشي او خپله بې بې وګوري او ورسره کېني نو ارام شي.

د ښځې په اړه د پوهانو نظرونه:

د ځینو په فکرښځې ته له سپوږمۍ څخه ښکلا، د سمندرله موجونه څخه حرکت، له ستوریو څخه ځلا، له لمر څخه تودوخه، له شبنمه څخه رطوبت ، له ګلاب څخه رنګینی ، له شاتو څخه خوند او خوږوالی، د قمری غږ او د پاک دامنې حیا ورکړئ شوې ده.

ښځه د کایناتو تر ټولو ښکلې او د راحت او هوساینې اوچته سرچینه ده، د انسان انسانیت همدې پورې تړلې دی، د شنه اسمان ستورې ده، نه موندل کیدونکی او بې بها ګوهر دی، د محبت خزانه ده، د ښایست او د محبت سپیلنیا ده، د رویه ګل ورمه ، د بې قراره نظر تسکین، د ژوندانه ملکه، د پسرلي بدن، د حیا څادر، د لویې زیرمه، د درد دارو، او داسې راپنځیدلی پیداوښت دی چې په واند او تصویر کې یې سړي ته ټوله نړی ښکاري. (پییکر)

د نادرشاه وینا ده: ماته په ښځه او ګل کې توپیر نه لیدل کړي.

چارلس ډاکتروایې: په کایناتو کې تر ښځې خوږ او نازکه شی بل نه شته، او تر ټولو نه خوږه او ښکلې مینه د ښځې مینه وي.

ښځه د سمندر په شان ده، چې د ډېر کوچنې فشار په وړاندې طاقت نه شي کولای، خو ډېر درانده بارونه وړي.(رایموس نیس) جنسي لاربنود او لوڅ رازونه (۴صفحه)

ښځه هغه غوټۍ ده، چې د غوټۍ په وخت کې د خوښېدو وړ ده، د غوړېدو په وخت کې د مینې او محبت وړ ده، او کله یې چې ګلان مړاوي شي د درناوي وړ ده . (اره تسن)

اې ښځې ! ته هغه څوک یې چې غواړم خپل ټول شته ستا په پښو کې کېږدم . (شکسپیر)

ښځه د میاشتې په شان ده، چې پاس په آسمان کې په خپلواک ډول ګرځي او هر ځای ته چې ځي طبیعت ته خپله روښنایي وربښي . (پوشکین)

که نر سترګه ده، نو ښځه یې بینایي ده، او که نر ګل دی، نو ښځه یې بوی دی . (سقراط)

ښځه هېڅکله نه وایي، چې له تاسره مینه لرم، کله چې له تا پوښتنه وکړي، له ما سره مینه لرې ، نو پوه شه، چې په زړه کې یې ځای لرې . (لارو شفوکو)

په کوم کور کې چې ښځه نه وي، هلته د نېکمرغۍ پرښته قدم نه ږدي . (اسکندر کبیر)

سړي د شهوت په سوچ ویده کېږي او ښځې د مینې په خیال را وینښږي . (آل آل تنیسون)

که نر او ښځه یو ډول روزل کېدی، نو ځواک به یې یو شان و . (مونتسکیو)

که ښځې د ټولنې قوانین تر پښو لاندې کوي، پروا نه شته، ځکه چې دا قوانین نرانو لیکلي دي .(مونتن) په نړۍ کې دوه شیان ښکلي دي : ښځه او ګل . (مالرب)

ښه ښځه هغه کلکه امسا ده، چې مېړه د ژوندانه په کړلېچونو کې تکیا پرې وکړي او په بدمرغۍ او بېوزلۍ کې یې له مینې او غمخورۍ نه ډاډ تر لاسه کړي . (اسمایلز)

ماخذونه:

جنسي لاربنود او لوخ رازونه(۳ صفحه)

تعليم الاسلام ويب- ښځه څوک ده

جنسي لاربنود او لوخ رازونه(۴ صفحه)

دوهم څېرکی

ښځه د تاریخ په بیلابیلو پړاوونو کې:

مخکې له دې چې د اسلام په رڼا کې د ښځې مقام تشریح کړو، لږ به (د اسلام څخه مخکې) د ښځې مقام او حیثیت مطالعه کړو.

په یونان کې

په پخوانیو قومونو کې یونان پرمختللی قوم و، مګر په دې قوم کې ښځې هیڅ حیثیت درلود.

په یونان کې به ښځه د انساني ټولو بدبختیو بنیاد ګڼلی شوه، د یونانیانو په نظر کې ښځه د ټیټې پوړی مخلوق و.

د تهذیب او کار له پرمختګ سره ښځې هم لږ پرمختګ وکړ، مګر ورو ورو په یونانیانو کې بیا شهوت غلبه وکړله په دې وخت کې بدلمنو ښځو دومره پرمختګ وکړ چې په انساني تاریخ کې ساری نه لري او د هر فن خاوندان به له دوی څخه راتاوو.

په یونان کې ښکلا پالنې او د ښکلا ذوق دومره غلبه وکړله چې بلکل خپل ځان ورځنې هیر شو ، لویو فیلسوفانو او پوهانو به زنا څه عیب نه بلله ، نکاح پکې غیری ضروري وګڼل شوه، له نکاح څخه پرته یو ځای کیدل څه د شرم خبره نه وه، د کام دیوي لمانځنه په ټول یونان کې رواج شوه (کام دیوي د دیوتا ښځه وه، مګر بیایې هم له نورو دریو دیوتاګانو سره آشنایي درلوده، او د هغې په دربار کې د هر چا غوښتنې پوره کیدلې تر دې چې حرامي کیوپډ پیدا شو او بیا دې قوم دیته د معبود درجه ورکړله) فاحشه خانې پر عبادتخانو بدلې شوې ، د نکاح اهمیت له منځه لاړ، په همدې ترتیب ښځې خپل اصالت له لاسه ورکړ.

په یونان کې به ښځې د ښاریو او نورو ملکیتونو په څیر پلورل کیدلې ،د یونانیونو یو استازی وایي چې مونږ لوڅې ښځې د خوند او صادقې او مهربانه ښځې د جسم د نورو غوښتنو د تامین لپاره غوره کوو .

اوسني دورې

په تیرو لسیزو کې، په یوناني ټولنه کې د ښځو موقف په ډراماتیک ډول بدلون موندلی دی. افریس پیټریډو په یونان کې لومړۍ ښځینه وکیل وه؛ په 1925 کې هغې د ایتینس بار ټولني سره یوځای شو. په 1955 کې، ښځې لومړنۍ اجازه درلوده چې په یونان کې قاضیان شي. په 1983 کې، د کورنۍ نوی قانون تصویب شو، کوم چې د جنډر مساوات په واده کې ورکړ شوی.

په روم کې

په روم کې ښځو ته د ځاروي په سترګو کتلی شول ، دلته د لوړ کچ یوې غونډې فیصله وکړله چې ښځه ناولی حیوان دی چې نه کرامت لري ، نه عزت او نه درنښت د هغوی سپک ساتل پکار دي او خدمت لپاره یې استعمالوئ .

دلته سړی د ښځو بادارو ، په خپلو ښځو او اولادونو یې پوره مالکانه حقوق درلودل ، آن په ځینو حالاتو کې یې د هغوی د وژلو اختیارات هم درلودل خو کله چې په روم کې عملي مدنیت خپور شو نو ښځو هم څه دمه وکړه ، اوس هم پردې دود ونه او فاحشه خانې وې مګر عفت او پاکئ ته په درنه سترګه کتل.

یو ځل یو رومي سناتور د خپلي لور په مخکې خپله ښځه ښکل کړله د ده دا کار د ملي اخلاقو سپکاوی وګڼل شو او په ملي شوره کې پرې د ملامتئ غږ وشو مګر د غربي او شوقي تهذیب او تمدن له پرمختګ سره د رومي قوم په افکارو کې هم د ښځو په هکله بدلون راغی او ورو ورو د نکاح او طلاق په قوانینو کې دومره تغیر راغی چې حالات بلکل سرچپه شول . ښځو به خاندانو ته پوروڼه ورکول ، خاوندان به د ښځو مرئیان وو، په وړه خبره هم طلاق ورکول کیده، په دې دور کې به ښځو پرله پسې میړونه کول .

آزاده عشق بازي څه د شرم او عیب خبره نه وه ، ښځو او نرانو به یو ځای او لوڅ لامبل . ښځو خو انساني حقوق بلکل نه لرل، حتی د روم رسمي قانون هم ښځه نا اهله بلله، او د اهلیت د نه درلودلو په اسبابو کې یې ښځه توب هم مهم لامل باله، یعنې یوازې نارینه یې اهل بلل . ښځه او اسلام (۱۳-۱۴ صفحه)

په مصر کې

په مصر کې ښځو ځان د خاوندانو وینځې ګڼلې د هغوی خدمت به یې په دې ډول کاوه لکه چې وینځه د خپل بادار خدمت کوي ، هغوی هیڅ ډول آزادي نه درلودله او خاوندان د هغوی معبودان ګڼلی شول .

په مصر کې یو وخت د شهوت جذبه دې حد ته رسېدلې وه چې د مصر فرعون به هلکان وژل او نجونې به یې د خپل خدمت او د خپل شهوت د پوره کولو لپاره ژوندی پرېښودلې .

الله ج پر بني اسرائیلو د احسان په ډول د دې واقعې یادونه ځو ځلې کړې ده الله فرمایي : (و اذنجیناکم من آل فرعون یسومونکم سوء العذاب یذبحون ابناء کم و یستحیون نسائکم) (سورت بقره ۴۹ایت)

ژباړه: (او یاد کړئ هغه وخت چې خلاص مو کړئ د فرعون له خلکو څخه چې در رسولو به یې تاسي ته لوی عذاب ، ذبحه کول به یې ستاسي زامن ژوندئ به یې پرېښودلې ستاسو ښځې) په مصر کې د ښځو رول په ټول تاریخ کې بدلون راوړی دی .

په مصر کې ښځې خورا بېوزلې دي، په 2013 کې، مصر د ښځو لپاره د عربي نړی ترټولو بدترین هیواد ګڼل شوی.

په هند کې

په هند کې هم د ښځو هغه حال و کوم چې په روم او یونان کې و .

دلته به کله سړیو د ښځو عبادت کاوه او کله به ښځو د سړیو عبادت کاوه ، فاحشه خانې په عبادتخانو بدلې شولې . په هند کې د ښځو پر مخ د تعلیم دروازې وتړل شوې او داسې په سپکه سترګه به ورته کتل کېدل چې له ښځو سره اړیکو لرونکیو کسانو لپاره یې د نجات او خلاصون دروازې تړلې وې، د هندوانو پنډاتانو داسې ویل چې انسان نشي کولای چې علم حاصل کړي تر څو چې له خپل کورنی سره اړیکې برې نه کړي .

په سند (د پخواني هند په یوه برخه) کې له اسلام څخه د مخه ښځه بلکل بې عزته وې کله به یې چې مېړه مړ شو او سوځاوه به یې دا یې هم ورسره سوځوله ، که دې به انکار وکړ رټل کېدله ، بد اخلاقه به ګڼل کېدله ، هرچا به ورته د غدارۍ او بې وفا په سترګه کتل، او بیا به ورسره هیچا نکاح نه کوله، او د همېش لپاره به له خاوند او زوجیت څخه بې برخې وه ، زنا په عام رواج وه .

د نکاح او کورنی ستومانتیا هېچا پر اوږه نه اخېستله اوس هم په هند کې ښځه د ټولنې سپکه او ذلیله برخه ده، هیڅوک ورته د قدر په سترګه نه ګوري ، په مختلفو پلمو وژل کیږي .

د هند پارلمان ته د یو ورسپارل شوي سند له مخې د ۱۹۸۸-۱۹۹۱ میلادي کلونو تر منځه په هند کې (۱۵۸۹۱) ښځې د واده د جهیز د نشتوالي له کبله وژل شوي دي او یایې دخلکو د پیغور پر اساس ځان وژلی دی .

وګورئ چې د واده د جهیز د نتشوالي په معمولي وړه خبره څومره ښځې وژل شوي دي دا دی مساوات ؟ دا دی د ښځو حقوق او آزادي ، اوس هم د پخواني جاهلیت په څیر په هند کې د نویو انجونو د وژلو لړی ښه توده روانه ده .

او په بېلا بېلا پلمو هر کال زرګونه ښځې ځانونه وژني د نوای وقت ورځپاڼې د ۱۹۹۹ کال ګڼې د یو خبر له مخې ، تیره ورځ جهیز د نشتوالي له کبله په هند کې د یوې کورنی ۱۷ پېغلو یو ځای او په یوه ورځ ځان وواژه .

د عربو په جاهلیت کې

په عربو کې له اسلام څخه وړاندې د جاهلیت په زمانه کې، چې د چا په کور کې به انجلۍ وشوه هغه به یې ژوندئ ښخواله ، د لور په پیدا کېدلو به شرمېدل ، د چا په کور کې به انجلۍ پیدا شوله هغه ورځ به په کور قیامت وو، د دوی د دې باطلې عقیدې د له منځه وړلو په غرض الله ج فرمايي : (الله ملک السموات والارض یخلق مایشاء یجعل من یشاء عقیما انه علیما قدیرا)

ژباړه: (الله لره دی حکومت په اسمانو کې او په ځمکه کې، پیدا کوي څه چې وغواړي ، بخښي چاته چې وغواړي، لونې ورکوي چاته وغواړي، زامن ورکوي چاته چې وغواړي، جوړه زامن او لونې ورکوي چاته چې وغواړي، بېشکه خدای ج پوه او قادر دی پر هر څه .)

دلته الله ج لومړی یاد د انجونو وکړ او هلکان یې وروسته ذکر کړي معارف القران د قرطبي په حواله د واثله بن اسقع قول راوړی چې د کومې ښځې له ګېډې څخه لومړی لور پیدا شي هغه مبارکه وي .

الله ج فرمايي ، چې د لور او زوی ورکول زما په اختیار کې دي، تاسو په هر حال شاکرګذار اوسئ ، او د لور په زیږېدلو مه خفه کیږئ .

په جاهلیت کې په ښځو داسي ظلم کېده چې حتی هغوی ته انسان په سترګه نه کتل کېدل ، هغه وخت به ښځولوڅ او بربنډ د بیت الله طواف کاوه .

بربنډ ګرځېدل د شرم خبره نه وه ، د منافقینو د رئیس عبدالله این ابی ابن سلول شپږ وینځي وې چې ږ هغوی لپاره یې سرایونه جوړ کړي وو ، او هغوی یې زنا ته اړ ویستلي ، وهلي به یې او له هغوی څخه به یې دومره ډېرې پیسي وغوښتي چې هغوی به یې له ورکولو څخه عاجزې وې او نا چاره به وې چې بد کاري وکړي .

هلته د هر رئیس همدا حال و ، ښکاره سرایونو به و او د بیرغ په څېر ټوټې به پرې زوړندې وې هر چا به پېژندل چې دا د زنا او بد کارئ ځایونه دي .

د مېلمنو لپاره به د قدر، درناوي او احترام په غرض انجوني وروړاندې کولي، چې زنا به یې ورسره کوله.

لنډه دا چې په جاهلیت کې له ښځو سره ظلم خپل وروستئ پوړی ته رسېدلی و، په عربو کې به انجلۍ دومره بده ګڼل کېدله چې هغه به یې ژوندۍ ښخوله، په هغوی کې بلکل عام رواج و او په دې به یې ویاړ کاوه ، د خسر او اوښي نوم له ښکنځلي څخه کم نه و، کله به چې چا کره لورپیدا شوه دومره به خفه و چې ګویا غټ غم پرې راغلی دی، قران د دوی د دې جاهلیت او ناوړه عنعني حکایت داسي کوي (و اذا بشر احدهم بالانثی ظلت و جهه مسودا وهو کظیم یتواری من القوم من سوء ما بشربه ایمسکه علی هون ام یدسه فی التراب الاساء مایحکمون) ژباړه:(او کله چې خبر ورکړای شي یو تن د دغو کفارو ته په پیداکېدلود لور نو وګرځي سورله قهره (خپل) د هغه خبر له کبله چې ده ته ورکړل شوی دی، ایا وساتي دی هغه (لور) سره د سپکوالي که ویې مندي ژوندئ په خاورو کې ، خبر اوسئ چې بد دی هغه چې حکم کوي دوئ)

په امریکا کې

غربیانو ښځو ته ازادي او ترقي نده ورکړې ، بلکه هغوی ته یې ذلت ورکړ، هغوی یې کار ته اړ باسلي چې له نفقي او لګښت څخه یې خلاص شي .

د هغوی کوچنیان یې د هغوی له نظر او روزنې څخه محروم کړل، په سرایونو دوکانونو او رقص خانو کې ورځنې کار اخلي لوڅ او له بې حیایۍ څخه ډک فلمونه یې ترینه ثبت کړل .

د سینماګانو په پردو کې یې هغه د حیوان په څیر معرفي کړله ، د هغوی ښایست ، ځواني او ارزښتمن بدن یې له خاورو سره خاورې کړ اوس هغوی نا چاره دي چې د ځان لپاره د نفقې د حاصلولو په غرض شپه او ورځ پر یوه کړي او ځان ته نفقه پیداکړي.

یو استاد چې په لوېدیځه نړۍ کې یې ډېر وخت اړولی و موږ ته وویل کله چې ما غربي ښځو ته په اسلام کې د دوی حقوق بیان کړل ډېرو ښځو ژړل او فریاد یې کاوه چې کاش په ختیځ کې له مسلمانونو سره اوسېدلی او له دې ګنده تمدن څخه لېرې وای .

حتی په لندن کې ان په یوولسمې پېړۍ کې هم ښځې پلورل کېدلې هغوی ته په هېڅ د تسلط حق نه و .

په فرانسه کې

که د اروپا تیر پیښلیک ته وګورو نو وینو چې هلته ښځه انسان نه ګنل کېده ، په کال ۵۸۶ م کې فرانسه یانو له ډېر کړېښش وروسته ایله ښځو ته دومره خدمت وکړ چې هغوی یې دې پرېکړې ته اړ کړل چې ښځه انسانه ده ، خو سپکه، ذلیله او د خدمت لپاره پیدا شوې ده .

په فرانسه کې ښځه د خاوند تابع ده په خپل مال کې د لاسوهنې (تصرف) حق نه لري ، د هغې ټول مال د میړه په واک کې دی .

ښځه د خاوند له موافقې پرته په هیڅ معامله کې ګډون نه شي کولای هلته خاوند له ښځې څخه خوند او ګټه اختیستلای شي ، خو نفقه یې په خاوند نه شته .

په فرانسه کې د ښځو له زړونو څخه د اولاد د مینې او محبت فطري جذبه وتلې ده ، هغوی اوس د اولاد پر مرګ خوښيږي .

د يوې ښځې د شيږو مياشتو کوچنی مړ شو ، نو دا د هغې په وړاندې په ګډا شوه او خپلو ګاونډيانو ته يې وويل : اوس موږ بيخي بل بچی نه زيږوو ، زه او خاوند د دې بچي په مرګ ډېر خوښ يو .

په کال ۱۹۱۸ م د فبرورې په مياشت کې د لوار محکمې ته دوه انجونې د بچيو د وژلو په جرم وړاندې شولې ، له دوی څخه يوې خپل بچي په اوبو کې ډوب کړی و ، دويمې د خپل زوی مرۍ خفه کړې وه ، خو هغه ژوندی و ، بيا يې په هغه ديوال راوغورځاوه و سر يې ميده شو ، خو دا د قانون په اند مجرمې ونه ګڼل شوې .

په همدې کال د مارچ په اتلسمه د (سن) محکمې ته يوه رقاصه وړاندې کړل شوه چې د خپل زوی ژبه يې له تالو څخه راوېستلې وه ، سر يې ورته مات کړی و او مرۍ يې ورته غوڅه کړې وه ، خو دا ښځه د محکمې پر وړاندې ګناهګره نه وه .

په نورو اروپا کې

په امريکا او فرانسه کې چې د ښځو کوم تصوير مونږ وړاندې کړ ، دا په ټوله اروپا کې چليږي د ښځو او نارينه و بې قيده ازادي ، فحاشۍ او بد کارۍ ته ړده وکړه بربنډ تصويرونه ، عشقي افسانو ، ګډا ، سندرو او ...... د اروپا خلک داسي کړل چې له ژوند څخه يې ويستل هلته کورنی نظام ختم دی ښځه هيله نفقه ځانته پخپله ګټي د خپل فزيکي او طبيعي جوړښت پرخلاف د ژوندانه د بوجونو پورته کولو د کورني نظام ختميدلو او ..... له ښځې څخه بې قدره اله جوړه کړله چې د ژوند غرض يې يواځې په همدې کې خلاصه شو چې د د نارينه وو د شهوت سړولو لپاره پيدا ده او بس ، دې بې قيد او شرطه آزادی چې د لوېديځ او اروپا د خلکو لپاره څه ډالۍ راوړلې. ښځه او اسلام (۱۸ ـ ۲۱ صفحه)

ماخذونه:

ښځه او اسلام ۱۲-۱۳ صفحه

همدا کتاب ۱۳- ۱۴ صفحه

همدا کتاب ۱۴- ۱۵ صفحه

همدا کتاب ۱۷-۱۸ صفحه

همدا کتاب ۲۰-۲۱ صفحه

همدا کتاب ۲۱-۲۲ صفحه

دريم ځپرکی

ښځه په بېلا بېلو مذهبونو کي

په يهوديت کي

يهوديان ښځې بې ارزښته او بې اهميته ګڼي د هغوی په نظر ښځه د انساني مصيبتونو سرچينه ده لکه څنګه چې په يهودي خرافاتو کې حضرت (حوا) د انساني مصيبتونو بنسټ ګڼلی شي .

په يهوديت کې خاوند د ښځې د وژلو واکمن و ، عزت او شرافت يواځې د شړيو لپاره ځانګړی و ، نکاح يو غير ضروري عنعنه ګڼل کېدله او که چا به نکاح وکړه نو د هغې پابندي ارومرو نه وه ، په وړو او معمولي خبره جدايي راتلله .

يهوديان په عياشۍ او شهوت رانی کې دومره ډوب شول چې يوه زنا کاره ښځه د دې قوم معبوده وه او د هغې تعظيم به يې کاوه .

اوسنۍ دوره

د 1980 م کلونو راهيسې د يهودو مذهبي سازمانونو کې د ښځو په حق کې اصلاحات راغلي. ښځو په عبادت خانو کې د تورات لوستلو حق وموند؛ په هرصورت ، مذهبي پوستونه لاهم د نارينه وو لخوا ساتل کيږي. همدارنګه ، په ځينو يهودي سازمانونو کې ، ميرمنې حق لري چې منی رامينځته کړي او کولی شي تيفلين اغوندي.

په مسيحيت کې

په مسيحيت کې ښځه د ګناه مور او د بدۍ نبسټ ګڼلی شي، د مسيحيانو په نزد ښځه يوه داسې سرچينه ده چې خلک د ګناه په لور لمسوي ، دجهنم په لور نېغه لاره او د ټولو انساني مصيبتونو پيل هم ښځه بولي ، دوی وايي : د دې ښځې والی له ټولو څځه غټ د شرم خبره ده ، ښځې ته په خپله ښلا او ښايست شرمېدل پکار دي چې تل دې د خپلو ګناهونو لپاره کفاره وکړي، ځکه د همدې له امله نړۍ او نړيوال په مصيبت او لغنت ګرفتار دي .

((ترتولیان)) [Tertullian] چ د مصیحیت په امامانو کې د یو لومړني پیر امام دی د ښځو په هکله وایي : ښځه یوه داسي بدي ده چي رغېدن تري نه کیږي ، یوه پیدایشي وسوسه ده ، یو داسي افت دی چي مینه ورته کیږي ، یوه ښلا ده چي لوټل کوي او یو لوی ښکلی مصیبت دی .

د دوی هم اند دا دی چي د ښځې او سړي تر منځ عشقي اړیکي پخپل ذات کې پلیتي او د اعتراض جوګه کار دی که څه هم دا اړیکي د نکاح په صورت کې وي ، پیغلتوب د اخلاقومعیار وټاکل شو لومړی خو دې هلک او انجلی بالکل واده نه کړي او که واده هم وکړي نو صنفي اړیکي دې نه ساتي د کلیسا کارکوونکي په یواریتوب کي له ښځې سره یو ځای کېدلی نه شي ، داسي نظرونو د ښځې حیقیت له زیات سپک او کم کړ.

ښځې بیخي بې وسه او سړي په واک کې وه په میراث کې ورته ډېر لږ حقوق و ، پخپله ګټه یې هیڅ واک نه درلود ، د هغې د هر څه واکمن د هغې خاوند و، د طلاق اجازه بلکل نه وه ، که څه هم د ښځې او خاوند زړونه ډېر بد شي، او که له کور څخه دوزخ هم جوړ شي، او که د ډېری سختې اړتیا له کبله د بیلتون لپاره ناچاره شول نو له بېلېدلو څخه وروسته د دویم ځل نکاح اجازه بیا نه سړي ته شته او نه ښځې ته .

د خاوند د مړ کیدلو په صورت کې ښځې ته او د ښځې د مړه کېدلو په صورت کې خاوند ته د بلې نکاح اجازه نشته .

ښځه په اسلام کي

په پوره ډاډ ویلای شوچي اسلام دځمکي پرمخ یواځنی دین دی چي تربل هروضعي او اسماني دین یکي دښځو حقونه زیات خوندي دي.

داچي داسلام دښمنان په اسلا م تور لګوي چي ښځه په څلور کنجه دیوال کې بندول غواړي درواغ او پروپاګنډ ده،حقیقت دادی چي اسلام هیڅکله دانه دي ویلي چي ښځه دي په کورکي بندیوانه شي؛ بلکي اسلا م په تو لنیز ژوندکي ښځو ته هغه ټوله ازادي ورکړې ده څومره ازادي چي دتو لنیز ژوند لپاره ګټوره ثابتیدای شي.

اسلام وایي: ښځه اوسړی سره په خپل منځ کې داسي دي، لکه ورځ اوشپه. لکه څنګه چي شپه اوورځ دیوبل ضد نه دي، هغه رنګه ښځه اوسړی، اولکه څنګه چي کمال دورځې په شپه راځې اوکمال دشپې په

ورځ هغه رنګه کمال دسړي په ښځه اوکمال دښځي په سړي باندي راځي.الله پاک سړيو ته فرمايي: (هن لباس لکم و انتم لباس لهن.)ژباړه : (دوی ستاسو لپاره جامه ده او تاسو ددوی لپاره جامه یاست.)

اسلام په خاوند لازمه کړې ده او دا په خاوند د ښځي حق بولي چي له خپلي میرمني سره به ښه چلند کوي، دهغي دعزت خیال به ساتي ،تر وړوتیروتنوبه يې ورتېرېږي، نرمي به ورسره کوي او د دې د زړه خپلولو لپاره به دامکان ترحده کوشش کوي، لکه الله پاک چي فرمايي: (وَعَاشِرُوا هُنَ بِالمَعرُوفِ.)ژباړه : (او له دوی سره په ښه طریقه ګذران کوئ.) اوبل ځای فرمايي: (وَلَّهُنّ مِثلُ الّذِی عَلَیهِنّ بِالَمَعرُوفِ.) ژباړه : (او د هغو (ښځو) لپاره (په خاوندانو باندې حقونه) دي په شان د هغو (حقونو) چي په ښځو باندې لازم دي (د خپلو خاوندانو لپاره). ښځه او اسلام(۲۳-۱۹-۲۸ صفحه)

په اسلام کې د ښځو مقام

په تېرو مخونو کې مو د ښځې د ژوند حالات په بیلابیلو مذهبونو او قومونو کې ولوستل ومو لیدل چې له اسلام څخه وړاندې به لورګاني ژوندۍ تر خاورو لاندی کېدلې ، د هغوی وجود ، مصیبت ګڼل کېده له خپلو انساني حقوقو څخه محرومې وې میراث نه ورکول کېده ، په زنا مجبوربېدلې ، اوسني جاهلیت هم ښځه د خپلو غوښتنو د تسکین اله وګرځوله ، هغه یې په الوتکو کې د مسافرو د زړه د خوښۍ لپاره وکاروله ؟هغه یې د سوداګرئ او دتوکیو د نمایش او مشهورتیا لپاره استعمال کړله د هغوی قدر ، قیمت او حیثیت یې هیڅ کړ .

مګر اسلام ښځې ته له نارینه ځینې ډېر عزت او حقوق ورکړل ، که د رسول ص سیرت وګورو نو وبه وینو چې هغه د ښځې دوست او پر هغوی مهربانه او دهغوی د حقوقو سترساتونکی و .

اسلام ښځې ته سیاسي ، اقتصادي او اجتماعي ټول حقوق ورکړل هغه په خپل مال کې د تصرف پوره واکمنه ده ، اسلام ښځې ته دومره درنښت او عزت ورکړ چې د لوېدیځ د پرمختللې ټولنې په تصور او خیال کې به هم ونه ګرځي .

اسلام د ښځو نفقه ، جامه او د ژوند ټول ضروریات له واده څخه د مخه پر پلار ، ورور یا بل نژدې خپل او له واده څخه وروسته پر مېړه فرض وګرځول مېړه ته یې امر وکړ چې له ښځې سره نېکه ګذاره کوه : الله فرمايي (وعاشروهن بالمعروف)

ژباړه: (او ګذران کوئ له ښځو سره په ښه طریقه .)

د نر اوښځې تر منځ د محبت د لازياتوالي په غرض فرمايي : (هن لباس لکم و انتم لباس لهن) ژباره : (هغوی ستاسي لپاره جامه ده او تاسي د هغوی لپاره جامه يئ .)

له رسول الله ص څخه پوښتنه وشوه چي زما د نيک صحبت ډېرمستحق څوک دی ؟ ځواب يې ورکړ چې مور دې ده ، هغه درې ځلې همداسي وپوښتل هغوی ص به ځواب ورکاوه چې مور دی ده په څلورم ځل يې ورته وفرمايل چې پلار دې .)

رسول الله ص فرمايي : (په دنيا کې مې له درې شيانو سره ډېره مينه ده چې يوه ترې ښځه يادوي) ...رواه نسايي .

فرمايي چا چې دوه جينکۍ وپاللې تر هغې چې بالغې شي نو دقيامت په ورځ به زه او هغه په دې ډول راځو او دواړه ګوتې يې يو ځای کړلې)۰

(دنيا خوند او مزه ده او غوره خوند يې نيکه او صالحه ښځه ده) همدا راز فرمايي : (ښځه د نارينه سکه خورګاني دي ، د ښځو عزت نه کوي مګر هغه څوک چې خپله عزتمن وي او دهغوی سپکاوی نه کوي مګر بد اخلاقه او تر هرچا وروسته پاتې)

رسول الله ص دمرګ په بستره پروت و او ويل يې چې : (له ښځو سره په نيکی کولو وصيت کوئ)

فرمايي غوره ستاسو څخه هغه دی چې له ښځو سره د خير اوښېګيي څخه کار واخلي. اسلام ښځې ته د مېړه د انتخاب حق ورکړ ، د هغې تعليم يې فرض وګرځاوه ، په کار کولو اړوتې نده او د نر او ښځې يو پر بل مطلق قضيلت او واکمني يې له منځه وېوړه .

الله ج فرمايي : (هر چا چې نيک عمل وکړ له نارينه څخه يا له ښځو څخه حال دا چې دی مؤمن وي نو خا مخا ژوند به ورکړو دوی ته ژوند پاکيزه او خامخا به ورکړو دوی ته اجر د دوی په ډېرو ښو هغو نېکيو سره چې وو دوی چې کول به يې)

رسول الله ص د خديجې (رض) د وفات کال عام الحهزن (دغم کال) وباله، حضرت عمر رض ديوې ښځې د نظر په هکله وايي : حضرت عمر رض په توره تياره کې له کور څخه بهر په مدينه منوره کې ګرځېده يوې ښځې چې د کور دروازه يې ځان پسې تړلې وه د خپل مېړه په ياد کې داسي شعرونه ويل چې د هغه د ملاقت رغبت يې پکې کاوه حضرت عمر د دې کور دروازه و ټکوله ترهغې يې ورته دروازه

ښېرته نکړه ، ترڅو چې ښه مطمئنه شوه چې ټکوونکی عمر رض دی ، عمر هم د هغې په پاک او عظمت مطمئن شو ورته يې وويل چې څه دې لړ مخکې ويل تکرار يې کړه هغې هم ورته تکرار کړل عمر رض ورځيني وپوښتل چې خاوند دی چېرته دی ؟

هغې ځواب ورکړ چې په فالني لښکر کې جهاد ته تلل دی حضرت عمررض د دې لښکر قوماندان ته سړی ورولېږه تر څو د دې ښځې خاوند کورته راوليږي هغه راغی او دحضرت عمر رض په خدمت کې حاضر شو، حضرت عمر رض هغه کورته ولېږه بيا حضرت عمر رض له خپلې لور حفصې څخه وپوښتل چې ښځه د خاوند د بېلتون څومره تحمل لري ؟ حضرت حفضې رض ورته وويل يوه مياشت يا دوه يا درې په څلورمه مياشت صبر ختميږي نو حضرت عمر رض همدا نيته د مجاهدو لښکرو لپاره وټاکله .

وګورئ حضرت عمر رض د دې ښځې څومره درناوی او احترام وکړ ، د دې لپاره چې پر ښځو د مېړه جدايي سخته تمامه نشي د هغوی لپاره يې نېټه و ټاکله . ښځه او اسلام (۶۸-۶۹ صفحه)

د ښځو اوچت مقام قرانکريم په رڼا کې

۱ ـ الله تعالی دښځو پيداينت پرانسانانو باندې يو لوی انعام او دخپل قدرت يوه معجزه ګڼلې ده، او ښځې ئې دنارينه و لپاره دآرامی او سکون مصدراو د دوستی او مهربانی وسيله ګرځولې ده، لکه چې الله تعالی فرمائی (: ومن آياته ان خلق لکم من انفسکم ازواجا لتسکنوا اليها وجعل بينکم موده ورحمة)

(سورة الروم آية ۲۱)

ژباړه : دالله تعالی دقدرت دنښو څخه داده چې تاسې ته ئې ستاسو دجنس څخه ښځې پيدا کړي ترڅو تاسې مائل شی دوې ته او مطمئن اوسی او ګرځولی ئې دی ستاسې ترمنځ دوستي او شفقت

۲ ـ الله تعالی ښځې هغه مخلوق ګرځولی دی چې په هغې باندې دنارينه و سترګو يخي او روښانه کيږي الله تعالی فرمائی (: والذين يقولون ربنا هب لنا من ازواجنا وذرياتنا قرة اعين)

(سورة الفرقان ايت ۷٤)

ژباړه : او دالله تعالی نيکان بندګان هغه کسان دي چې دوی وائي ای ربه زمونږ مونږ ته پخپلو ښځو او ځامنو باندې دسترګو يخ والی راوبښه.

ژباړه (زمونږه ښځي او ځامن نيکان وګرځوه چې دوی زمونږ ددنيا و اودآخرت دسعادت او دسترګو ديخی او روښانيدو وسيله وګرځي.)

نو معلومه شوه چې شيطان دښځو او نارينه و دشمن دی او دواړه دوکه کوي نو بيا ولي ښځي يواځي ملامت ګڼل کيږي.

۳ - ددنيا ژوند دښځې او نارينه په مشارکت سره مخ په وړاندې ځی او يو بل ته ضرورت لری او که په دغو دواړو کې يو نه وی نو ژوند سخت دی دغه مطلب ددغه ايت څخه اخيستل کيږی(هن لباس لکم وانتم لباس لهن)

(سورة بقره ايت ۱۸۷)

ښځې جامه ده ستاسو دپاره او تاسو جامه يې دښځو دپاره

يعني نارينه دښځې د لباس حيثيت لری او ښځي د نارينه دپاره د لباس حيثيت لری او دا په څو وجه سره دی. اوله وجه دا چې لکه څنګه چې جامه او بدن يو بل سره جوخت او لازم او ملزوم دي .

د ښځو اوچت مقام د نبوي احاديثو په رڼا کې

دنبوی احاديثو په ذخيره کې داسې ډېر روايتونه موجود دي چې په هغې کې دښځو اوچت مقام ذکر شوی دی، خو زه په دغه لويه ذخيره کې صرف يو څو روايتونه ذکر کوم چې دهغې څخه دښځو اوچت مقام په اسلام کې ډير ښه معلوميږي چې هغه په لاندې ډول دی:

۱- امام احمدبن حنبل او امام نسائی رحمهما الله دانس رضي الله عنه څخه روايت کړی دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمائلی دی (: حبب الی من الدنيا النساء والطيب وجعلت قرة عينی فی الصلاة)

(مشکوة صفحه ٤٤۹)

ژباړه : ددنيا څخه ماته ښځې او خوشبويي محبوب دي او ځما د سترګو يخوالی په لمانځه کې ګرځول شوی دی.

۲- امام مسلم، امام احمد او امام ترمذي اسماء بنت يزيد رضي الله عنه څخه روايت کړی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمائلی دي (: لا يحل الکذب الا في ثلاث کذب الرجل امراته ليرضيها والکذب فی الحرب والکذب ليصلح بين الناس)

(مشکوة صفحه ٤۲۸)

ژباړه : دروغ ویل روا نه دی مګر په دریو شیانو کې، یو دمیره دروغ ویل دخپلي ښځي دخوشحالولو لپاره، کافرانو سره دجنګ په حالت کې دروغ ویل او دخلکو ترمنځ داصلاح لپاره دروغ ویل.

د ښځي حقوق په اسلام کې

الف: اقتصادي حقوق

اسلام چې څومره حقوق په دې اړوند نارینه وو ته ورکړي دي په هماغه پیمانه یې ښځو ته هم ورکړي دي په کوم ځای کې چې نارینه ته د کار اجازه ورکړل شوې ده ښځو ته هم شوې ده او یوه دروازه یې هم پرې نه ده ترلې.

د ژوند یو باب هم داسي نه شته چې هلته د نارینه لپاره د کار او تجارت) سوداګري (اجازه وي او پر ښځو ترلې وي، ښځه په خپل ټول مال کې د تصرف) لاسوهني (پوره حق لري، هغه سوداګري کول شي، له بخښني ، اجارې او صدقې څخه یې هېڅوک ایسارولې نشي ، نه خاوند د هغې واکدار دی او نه پلار او نور که چیرته د هغې تصرفات شرعي بیه ولري او کله چې تصرفات شرعي بیه ونه لري نو بیا خو د نارینه مخه هم نیول کیږي د دې ډېرې بېلګې د اسلام په تاریخ کې شته دي چې په صدر د اسلام کې به ښځو سوادګري کوله په اسلام کې تصور داسي دی چې هر چاته د خپل زحمت په اندازه برخه ورکول کیږي الله ج فرمایي : (للرجهال نصیب مما اکتسبوا وللنساء نصیب مما اکتسبن .)

فرمایي : (سړیو ته برخه ده له خپلي ګټي څخه او ښځو ته برخه ده له خپلي ګټي څخه) .

ښځې ته که د میراث ، مهر ،سوداګرئ یا کومي بلي لارې څخه څه په لاس ورځي نو چې څه وغواړي هغه پرې کوالی چې له خپل خاوند ، پلار او وررور څخه پرته بل چاته یې ورکړي ،اسلام چې په دې اړوند څومره حقوق ښځو ته ورکړي په بل یو مذهب کې هم ندي ورکول شوي هغه که هر څومره شتمني ولري خو بیا هم نفقه یې پر خاوند فرض ده.

ب:سياسي حقوق

اسلام ښځو د رايې ، د د انتخابېدلو او انتخابولو پوره حق ورکړی دی الله ج فرمايي (ژباره ای پيغمبره ! کله چې راشي تالره مسلماني ښځې چې ته سره بيعت وکړي) الممتحنه ۱۲ ايت

دلته وينو چې د ښځو بيعت د نظام د مشروعيت شرط ګڼل شوی دی ، ځکه چې په هغه وخت کې پيغمبر(ص) سياسي لاربښود هم وه .

هغه حقوق چې په غوښتنه يې خلک د دولت په اداراتو کې ګډون کوي ،په ټولپوښتنه (ريفرنډم) او انتخاباتو کې ځان ته د ګډون او د پارلمان د غړيتوب او د جمهوري رياست لپاره د ځان د کانديد حق حاصلوي.

ځيني پخواني او ډېر معاصر علماء وايي چې ښځه ټول سياسي حقوق لري ،اسلام نه د دولت له رياست ښځه منع کړې ده او نه په حکومت کې له کار ښځه په پخوانيو فقهاء و کې لکه : امام ماوردي په الاحکام السطانيه او ابن خلدون په المقدمه کې د خالفت شرطونه ياد کړي دي ،خو نارينه

سړيتوب نه دی ياد کړی ،همدا رنګه دکتور احمد شلبي په السياسة فه الفکرالاسلامي کې نارينه توب د خلافت لپاره نه دی شرط کړی .

دکتور قطب محمد قطب طبيله په الوسيط في النظم الاميه.

او موالنا ګوهر الرحمن په اسلامي سياست کې وايي چې ښځه په ټولو دولتي اداراتو کې ګډون کول شي ، خو د دولت د رياست حق نه لري ،سيد ابوالاعلی مودودي (رح) وايي سياسي حقوق د هر عاقل ،بالغ سړي او ښځې ثابت حق دی. لري.

ج: ټولنيز حقوق

۱: د زده کړي حق:

اسلام تعليم ته تر هر څه ډېر ارزښت ورکړی او په نر اوښځه يې فرض ګرځولی دی ، ځکه چې تعليم د دين او دنيا ذريعه ده.

اسلام وکړي د ناپوهی له تورو تيارو څخه د علم او معرفت روښنايي ته را وبلل، رومبنيو او وروستنيو علماوو ليک او لوست ته ځانګړی ارزښت ورکړی دی.

کله چې الله ج خپل محبوب په رسالت مبعوث کړ نو ترهرڅه لومړی يې ورته په لوستلو امر وکړ او دقلم لويي او عظمت يې ورته ورڅرګند کړ لکه

چې فرمايي : (اقرا باسم ربک الذی خلق خلق الانسان من علق ،اقرا وربک الاکرم الذی علم بالقلم ، علم الانسان مالم يعلم)

ژباړه : ولوله د خپل رب په نوم سره چې د ټولو پيدا کوونکی دی، پيدا کړي يې دی انسان له ټوټې د وينې څخه ، ولوله رب ستا لوی کريم دی کوم چې علم وښودلو په قلم سره او ويې ښودلو انسان ته هغه څه چې دی پرې نه پوهېده.

د الله ج له دې وينا څخه د علم اوقلم مقام او عظمت ښه څرګندېږي چې دلومړئ وحی او د خپل کلام پيل يې پرې وکړ. بل ځای کې فرمايي : (ن ، ولقلم ومايسطرون)

ژباړه : (قسم دی په قلم او څه چې ليکي)

ټول مفسرين په دی متفق دي چې الله ج په هغه څه سره سوګند يادوي چې په هغه کې لويه ګټه او ارزښتمن وي.

الله ج خپلو بندګانو ته لاښوونه کوي چې له الله ج څخه په علم او پوهه کې د زياتوالي دعا وغواړي.

فرمايي (وقل رب زدن علما ن)

ژباړه : (و وايه ای ربه زما زياد کړه علم زما)

حضرت قتاده ص فرمايي : (قلم د الله تعال لوی نعمت دی که قلم نه وای نو نه به د دين څه پاتې و او نه به د دنيا څه کار وبار کېده)

تعليم انسان له نورو حيواناتو څخه پورته او اشرف ګرځوي نو لکه څنګه چې روښانه ده چې د دين احکام نارينه او ښځينه دواړو ډلو ته شامل دي ، نو بيا به هيڅ داسې معقول دليل نه وي چې د هغه په سبب ښځه له تعليم څخه محرومه وګرځول شي ، رسول الله ص فرمايي : (د علم طلب په هر نر او ښځې دواړو فرض دی)

په کورنی کې چې پوهه ښځه وي د کورنی نظم ښه وي د اولاد روزنه ښه کېږي په ښځو کې د پوهې او استعداد خاونداني ډېرې دي او پکار ده چې د دوی استعداد عبث او بې ځايه نشي ، ځيني علوم دي چې ښځه يې هرومرو بايد زده کړي او له هغو څخه په ناخبرئ کې ورته ستره ستونزه ده او داسې مسائل هم شته چې نارينه و ته د هغې ښکارول د شرم او ننګ خبره ده نو پکار دي چې ښځې خپل علاج پخپله وکړي ، او داسې مسائل زده کړي لکه په شرعي علومو کې ، حيا ، نفاس ، په طبي علومو کې د ښځينه ځانګړيو ناروغيو علاج او دېته اړتيا پېښه نشي چې د پردي نارينه په وړاندې خپل عورت لوڅ کړي.

په هدايه کې وايي ..... وينبغي للمهراة ان تعلم مداوتها الان نظر الجنس

الجنس اسهل .

فرمايي :او مناسب ده چې ښځه د ښځې د ناروغی علاج زده کړي ، ځکه چې خپل جنس ته کتل اسان دي .

۲: د کار کولو حق

الله ج فرمايي : (بعضکم من بعض) .. ال عمران ۱۹۵

ژباړه : (ځيني ستاسې له ځيني نورو يئ .)

انسان ژوندی موجود دی او طبيعت يې هم داسې عيار شوی دي چې دخپل بدن د جوړښت په نظر کې نيولوسره کار وکړي ، تحرک وکړي ، فکر وکړي او که داسې نه وي نو بيا خو انسان نه شو .

الله ج هم انسانان د کار لپاره پيدا کړی دی ، بلکې عمل او کار يې د خلقت هدف بنودلی دی .

فرمايي (ليبلوکم ايکم احسن عملا)

ژباړه : (چې وازموي تاسي چې کوم يو له تاسو ډېر ښه دی د عمل له مخې .)

فرمايي (فاستجاب لهم ربهم ان الاضيع عمل عامل منکم من ذکر او انثی .) ژباړه: (پس قبولي کړلي دوی ته رب د دوی ، بېشکه زه چې يم نه ضايع کوم عمل د هيڅ عمل کوونکي له تاسي نه نارينه وي که ښځينه).

په عمومي ډول ښځو ته کار روا دی ، ان په ځينو وختونو کې ورته مستحب او فرض هم دی لکه کونډه يا طلاق شوی ښځه چې د کار انرژي هم لري ، اولاد هم ولري او د ګټې بله مرجع هم ونه لري ، او کار ته هم محتاجه وي يا ورته واړه ورونه او خويندې پاتې وي ، يا يې پلار سپين ږيری وي يا يې مېړه بې وسه وي ، نو په دې ټولو صورتونو کې په ښځه لازم دي چې د کورنۍ د بار د اوچتولو لپاره کار وکړي ، لکه د حضرت ابوبکر صديق رض ، لور ، حضرت اسماء به چې له خپل خاوند سره هر ډول مرسته کوله ، اس به يې ورته ساته ، په سر به يې ورته بار وړه.

د: پر خاوند د ښځې حقوق

ښځه په عمومي صورت پر خاوند دوه ډوله حقوق لري

١ مادی

٢ معنوي

الف: مادي حقوق

د ښځې مادي حقوق عبارت دی له نفقه او مهر څخه ، چې هر يو يې په لاندې ډول تر څېړنې لاندې نيسو .

١: د مهر حق

مهرد ښځې حق دی ، دغه حق د واده له عقد سره سم په مېړه لازمېږي.

الله ج فرمايي (وءاتوا النساء صدقتهن نحلة فان طبن لکم عن شی منه نفسا فکلوه هنيئا مريا)

ژباړه : او ورکړئ ښځو ته خپل مهرونه په خوښۍ سره (چې فرض شوي دي له طرفه د الله ج پر تاسو) نو که راضي شوي دا ښځې تاسي ته د کوم شي له دي (مهر) څخه په خوشحالی د نفس خپل نو وخورئ تاسي دغه شی ، په داسي حال کي چي خوندوره ، حلاله ، بي ضرره وي .

۲ : د نفقي حق

نفقه په لغت کي هغه څه ته ویل کیږي چي انسان خپلي کورنۍ لپاره مصرفوي اوپه اصطلاح کي خواړه ، د اغوستلو توکي ، او ځای څخه عبارت دی .

الله ج په قران پاک کي د نفقي په اړه داسي فرمایلي دي (وعلي المولودله رزقهن و کسوتهن بالمعروف) (البقره)

ژباړه : او ده په هغه چاچي زیږول شوي دي ورته (پلار) روزي د دوی (یعني مېندو) او کالي او جامي د دوی

ب: معنوي حقوق

د ښځي معنوي حقوق عبارت دی له :

۱ : ښه چلند

الله ج په قرانکریم کي داسي فرمایلي دي (وعاشروهن بالمعروف فان کرهتموهن أن فعسی أن تکرهوا شیأ ویجعل الله فیه خیرأ کثیرا)

ژباړه : (دوی سره په ښه طریقه ګذران کوئ، نو که دوی ستاسو خوښي نه وي، نو کېدی شي چي تاسو به یو شی بد ګڼئ او الله به په هغه کي ډېر زیات خیر ایښی وي.) ۱۹ ایت سوره نساء

۲ : د ښځي د حیثیت او شرافت خوندیتوب

پر خاوند لازمه ده تر څو د خپلي میرمني عزت او شرافت څخه یي ساتنه وکړي .

۳ : د میرمني د جنسي غریزي پوره کول

د ښځې د جنسي غریزي پوره کول په خاوند لازمه ده . الله فرمايي (فاذ تطهرن فأتوهن من حيث أمركم الله ان الله يحب التوبين و يحب المتطهرين)

ژباره : وروسته له هغې چې ښځې د میاشتني عادت څخه پاکه شي نو راتګ وکړئ ورته (جماع ورسره وکړئ) له هغه ځای چې الله ج امر کړی دی ، بیشکه الله توابه ویستوونکي او پاک خلک خوابښي .

۴ : د دین تعلیم او عبادت ته هڅول

دښځې د حقوقو څخه یو دا هم دي چې میره یي باید ښووني او روزني ته پام وکړي او دیني احکام او مسایل ورته زده کړي.

۵ : د ښځو د ورو تیروتنو سترګې پټول

پدي اړه رسول الله (ص) داسي فرمایلي دي (هيڅ مومن او مسلمان سړی یوې مسلماني ښځې ته په کامله توګه په بده او کرکه ونه ګوري ځکه داسي پیښ شي چې د هغې یو خوي بد وګني نو خامخا بل خوي هم لري چې ښایي هغه خوښ او خوشخاله شي.

۶ : وهلو څخه ځان ساتل

د الله رسول (ص) فرمایلي دي (ښځې په مخ مه وهئ ، هغوی ته بد رد مه وایئ ، بیلوالی مه کوئ مګر د خوابدی په وخت کې نو یواځې بستره ترینه بیله کړئ.

بل ځای فرمايي (تاسو خپلې میرمني د غلام په څېر مه وهئ چې بیا د ورځې په پای کې له هغوی سره جماع هم کوئ.

۷ : د ښځې د عیبونه او رازونه پټول

میره باید د خپلې ښځې راز او اسرار خوندي کړي او نورو ته یي ښکاره نه کړي.

۸ : د خپلې مېرمنې په اړه نیک نظر درلودل

خاوند باید همیشه د خپلې مېرمنې په اړه نیک نظر ولري او بد ګوماني ونه کړي الله (ج) فرمايي ژباړه (اي هغه کسانو چې ایمان مو راوړي له ډيرو ګمانونو او شکونو نه پرهيز وکړئ ځيني شکونه ګناه وي.

په اسلام کې د نارینه او ښځې اړیکې

په اسلام کې د نر او ښځې اړیکې د مینې او محبت ، دوستانې اړیکې دي هغوی یو بل ته د ژوند په اوږدو کې ډېره اړتیا لري ، او یو له بل څخه بې پروایي ناممکنه ده، هغوی یو د بل پوره کوونکي دي.

ښځه او خاوند یو له بل څخه سترتیا لرې کوي ، دردونه کموي ، یوبل ته د اطمنان او سکون لامل دي.

رسول الله ص به چې کوم اطمئنان او سکون له بي بي خدیجې او ام سهلمې رض څخه حاصلاوه هغه تاریخ روښانه کړی دی ، په اسلام کې د نورو مذهبونو پرخلاف د نر او ښځې یو ځای اوسېدل او په ګډه سره د ژوند ببړی پر مخ ببول د قدر او ستاینې وړ عمل ګڼل کیږي ، په هندوانو کې چې څوک له ښځو سره اړیکې ساتي هغه بدبخته ګڼل کیږي ، او د بریالیتوب او خلاصون دروازې یې پرمخ تړلې دي ، خو اسلام هغوی یو د بل جامه ګڼي. الله ج فرمايي : (هن لباس لکم و انتم لباس لهن)

ژباړه : (هغوی ستاسې لپاره جامعه او تاسې د هغوی لپاره جامعه یاست).ښځه او اسلام(۷۲صفحه)

ماخذونه :

ښځه او اسلام ۲۳، ۲۸-۲۹ صفحه

روهي ویب پاڼه ښځه په اسلام کې

ښځه او اسلام ۶۸-۶۹ صفحه

د ښځو د حقوقو څخه دفاع په قران او سنت کې ۱۹-۲۰ ، ۴۱، ۵۶ صفحې

ښځه او اسلام ۹۸-۹۹ صفحې

همدا کتاب ۹۹-۱۰۰ صفحې

ښځه د فقهي او قانون در منځ ۲۲۳، ۲۲۷ صفحې

زیتون مجله پنځم کال ۱۷ ګڼه

ښځه او اسلام ۷۲ صفحه

څلورم څپرکی

ښځه په افغانسان کې

جدول د جنس په توپیر سره	
مشرانو جرګه	۲۱
ولسي جرګه	۶۰
ولایتي شوراګانې	۹۷
د اتحادیو غړي	۳۹۷,۴
والیان	۱
مرستیال والیان	-
ولسوالان	۱
حقوقي سلاکاران	۶
قاضیان	۲۰۱
څارنوالان	۳۱۹
مدافع وکیلان	۲۴۰
افسران	۲۴۳
ساتنمنان	۸۳۰
سرتیرې	۸۹۴
د ملکي خدماتو کارکوونکي	۸۷۹۱۰

افغان میرمني

د افغانستان نفوس تقریبا 34 میلیونه دی. له دې جملې څخه 15 ملیونه نارینه او 14.2 میلیونه ښځینه دي. د افغانستان 22٪ وګړي ښاري دي او پاتې 78٪ په کلیوالو سیمو کې ژوند کوي. د محلي دودونو د یوې برخې په توګه، ډېری ښځینه ژر تر ژره د لیسې بشپړولو وروسته واده شوي. سرچینه : د ۱۳۹۴ کال احصائیوي کلنی .

د افغانستان واکمنانو په دوامداره توګه هڅه کړې چې د ښځو ازادي زیاته کړي. د ډیرى برخې لپاره، دا هڅې ناکامي وې. په هرصورت، هلته یو شمیر مشران شتون درلود چې کولی شي یو څه مهم بدلونونه رامینځته کړي. د دوی په منځ کې پاچا Amanullah khan، چې له 1919 څخه تر 1929 پورې واک درلود او یو شمیر نور مهم بدلونونه یې د یووالي کولو او همدارنګه هیواد ته د عصري کولو په هڅه کې کړل.

افغاني ښځې په ۱۹۲۰ کال کې

د هغه په تعقیب د نورو واکمنانو سره، په عامه ساحه کې د ښځو لپاره آزادی ته وده ورکړه ،امان الله د ښځینه زده کړې اهمیت ټینګار وکړ. د کورنیو هڅولو سره سره خپلې لوڼې ښوونځیو ته واستولې، هغه د ښځو انکشاف ته وده ورکړه.

د افغان ښځو لپاره معاصر ټولنیز اصلاحات پیل شول کله چې د امان الله میرمنې ملکیا سوریا، د میرمنو ژوند او په کورنۍ کې د دوی موقف ته وده ورکول چټک کړل.

لږ شمیر میرمنو وکولای شول د کارپوهانو، ښوونکو، ډاکټرانو او ملکي کارکوونکو په توګه دندې ترسره کړي، او دوی د پام وړ زده کړو فرصتونو سره د پام وړ آزادي درلوده.

زده کړې

افغاني نجونې د انټرنټ استعمالو حالت کې ، د هرات پوهنتون

په افغانستان کې ښوونه خورا غریبه ده، مګر ورو ورو وده کوي. د میرمنو لپاره سواد کچه یوازې 24.2٪ ده. په هیواد کې شاوخوا 9 میلیونه زده کونکي شتون لري. له دې څخه، نږدې 60٪ نارینه او 40٪ ښځې دي. له 174000 څخه زیات زده کونکي په ټول هیواد کې په مختلفو پوهنتونونو کې شامل دي. شاوخوا 21٪ یې ښځینه دي.

په 1987 کال کې په کابل کې د یوه ښوونکي په توګه د 1950 لسیزې یا د 1960 په لومړیو کې د کابل په پوهنتون کې د بیولوژي ټولګي.

د کابل پوهنتون نجونو ته په 1947 کې پرانستل شو او په 1973 کال کې شاوخوا 150،000 نجونې په ټول افغانستان کې ښوونځیو کې وې.

د مجاهدینو او طالبانو دوره

چادري

کله چې طالبان افغانستان ته راغلل ، خپل اسلامي حکومت یې اعلان کړ . ښځو د کور نه وتل بند شول ، که چیرته کومه ښځه د کوم ضرورت لپاره لکه ، ډاکټر یا شفاخانې ته تلله نو باید چې پوره پټه وي د سر نه تر پښو پورې او حجاب کې خو سترګې او لاسونه ښکاریدل ،ټولې ښځې مجبوره کرلې چې چادري واغوندي ، چادرې یو پردی فرهنګ دی چې د طالبانو پواسطه د افغانستان په مظلومو ښځو تپلی شوی دی ، چې اوس مهال یې یو مذهبي بڼه خپله کړې ده . زما په یاد دي یوه ورځ ښار کې یو نفر خپله ښځه پې موټر سایکل شاته کېنولې وه د هغې صرف د پښو ګوتې ښکاریدلې ، یو طالب راغی او ښځه یې درې څلور دورې ووهله او خاوند ته یې ووایل چې د ښځې عورت دې ښکاري .

د طالبانو د پنځه کلنې واکمنی پرمهال،ځینې میرمنې چې یوځل د درناوي پوستونه یې درلودل مجبورې شولې چې په خپلو کورونه کې کېنې، که څه هم ښځې د ډیرو کارونو څخه منع شوې وې،په دې کې ښوونه هم شامله وه، په ص ډګر کې ځینو ښځو اجازه درلوده چې کار ته دوام ورکړي. دا ځکه چې اړینه وه چې ښځې یوازې د ښځینه ډاکټرانو لخوا درملنه کیدلی شي.

دا د ښځو لپاره ډیره مشکله وه چې روغتون ته لاړه شي، او هغه کسان چې هڅه یې کوله روغتون ته لاړ شي هغه هیڅ تضمین نه درلودو چې هغه به د ډاکټر لخوا لیدل کیږي.

د ښځو حقوق په اساسي قانون:

د بیان ازادی حق :

د بیان ازادي له تیري څخه خوندي ده ، هر افغان حق لري چې خپل فکر ، وینا ، لیکنې ،او انځورونه یا نورو وسیلو له لارې ، په اساسي قانون کې د راغلیو حکمونو په سره څرګند کړي .

د انتخابېدلو او انتخابولو حق :

د افغانستان ټول اتباع ، ښځینه وي او که نارینه د قانون په وړاندې مساوي حقوق لري او د هیواد په سرنوشت سازو پرېکړو کې د ارادې ، نظر څرګندل ، د انتخابیدلو او انتخابولو حق لري .

سیاسي ګوندونو جوړولو حق :

د افغانستان اتباع حق لري ، دقانون له حکمونو سره سم ، سیاسي ګوندونه جوړې کړي .

د مدني ټولنو جوړولو حق :

د افغانستان اتباع حق لري چې د خپلو مادي اویا معنوي غوښتنو د تامین لپاره ، دقانون له حکمونو سره سم ، ټولنې جوړې کړي .

سوله یزې مظاهرې کولو حق :

د افغانستان اتباع حق لري چې د روا او سوله ییزو غوښتنو د تامین لپاره له قانون سره سم بې وسلې غونډې او مظاهرې وکړې .

د دولت څخه د پوښتنې کولو حق :

دولت بودجه مو څنګه مصرف کړه ، کوم کارونه مو وکړل او څومره کامیاب یاست ، په راتلونکې کې څه پلانونه لرئ .

معلوماتو ته لاس رسی حق :

د افغانستان اتباع حق لري د قانون د حکمونو په حدودو کې له دولتي ادارو څخه اطلاعات تر لاسه کړي

صحي حدماتو ته د لاس رسي حق :

دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره د ناروغیو د مخنیو او د وړیا علاج وسیلې او روغتیایي اسانتیاوې د قانون له حکمونو سر سم تامینوي .

اقتصادي حقوق :

د خپلو لومړنیو اړتیاوو د پوره کولو لپاره له خپلو اقتصادي عایداتو څخه ګټه اخیستل . د اسلام دین د ښځو د اقتصادي سرچینو د تامینولو لپاره ځرګندې ځانګړې لارښوونې کړي او په هره برخه کې یې ښځې هڅولې دي چې اقتصادي چارو کې په فعاله توګه برخه واخلي .

د افغانستان اساسي قانون دې اړه ښځې ته پوره د کار او تجارت سوداګري حق ورکړی دی . ښځه په خپل ټول مال کې د صدقې ورکولو پوره حق لري .

ټولنیز حقوق

۱ـ د تعلیم حق :

زده کړه د افغانسان د ټولو اتباعو حق دی چې تر ثانوي دورې پورې د دولت له خوا تامینیږي .

ښځې د علم او پوهې زده کړې ته په دې خاطر هم زیات ضرورت لري چې هغوی د خپلو اولادونو د پالنې او روزنې وظیفه پر غاړه لري .

مهاتما ګاندهي وایي د یو نارینه روزل، یو شخص روزل دي مګر د یوې ښځې روزل بیا د ټول ملت روزل دي .

بې تعلیمه میندې تل نورو ته محتاجې وي، که زوی یا لور یې ناجوړه شي دومره به نشي کولی چې د ډاکټر د نسخې سره سم خپلو بچو ته په ټاکلي وخت دوا ورکړي.

۲ـ د کار حق :

کار د هر افغان حق دی.

ښځه کولای شي چې د دولت په چارو ونډه واخلي، د خلکو استاریتوب وکړي،قضاوت وکړي ، استادي وکړي ، تجارت وکړي او ډاکتره شي، اما د اسلام په چوکات کې .

د ښځې کار کول د ټولني ضرورت دی ، د ټولنې دې غوښتنې هغه اړه کړله چې بهر ته راووځي ، ځکه ښځه نشي کولی چې خپل تکلیف نارینه ډاکټر ته ووايي په خصوصاً ښځینه ناروغی ، او یا هم خپل عورت ورته وښيي نو د ټولنې د دې ستونزې حل لپاره د ښځې کار کول اړین وو .

افغانه ښځه په تېرو ۱۰ کلونو کې

ښځې د ټولنې د نیمې برخې په توګه د یوې ټولنې او هېواد په سیاسي، ټولنیزو، اقتصادي او فرهنګي بهیرونو کې رغنده رول لري. په دغو بهیرونو کې د ښځو مشارکت پراختیا اغیزناکه کوي او ټولنه خپل بشپړتیایي (د زېږون، ودې، بلوغ او غوړېدا) پړاوونه وهي.

تېر اته کاله په افغانستان کې د ښځو د سیاسي او ټولنیز غورځنګ په برخه کې خورا مهم او برخلیک ټاکونکي دي. افغانه ښځه اوس د کور له دایرې راوتلې او د ټولنې او نړۍ په دایره کې د پرمختګ مزل وهي. افغان ښځو په تېرو اتو کلونو کې د افغان دولت د پراخې پاملرنې په ادانه کې، د خپلو حقونو د حصول او په ټولنه کې د حضوري اغیزو په برخه کې خپلې وړتیاوې په زباد رسولې دي.

همدا اوس د افغانستان په دولتي او نادولتي بنسټونو کې د ښځو سلنه ډېره شوې ده:

ونډه	په سلنه
په لویه جرګه کې	۲۰٪
د ولسمشرۍ او ولایتي شوراګانو په ټاکنو کې ګډون	۴۰٪

ونډه په ولسي جرګه	۲۷٪
په مشرانو جرګه کې	۲۲٪
د سولې په ملي مشورتي جرګه کې	۲۵٪
د دولت په کارکوونکو کې	۲۱٪
د دولت د تصمیم نیونې په کچه کې	۹٪
په امنیتي سکتور کې	۵٪
روغتیا سکتور کې	۲۴٪
په عدلي او قضايي سکتور کې	۱۰٪
په زده کوونکو کې	۳۷٪
په ښوونکو کې	۲۸٪
د پوهنتون په محصلانو کې	۱۸٪
د پوهنتونونو په استادانو کې	15%

د افغان ښځو لپاره د ملي کاري پلان(نیوا) د پلیتابه د چټکتیا په موخه، د ظرفیت لوړاوي تر سرلیک لاندې د تمویل وړ درې کلن پروګرام پلي کول د ښځو چارو وزارت په راتلونکو پلانونو کې شمېرل کیږي.

ددغه پروګرام موخه د جنسیت یا جندر د تساوي د ودې په موخه د دولت او دغه راز ښځو پیاوړې کول دي، چې هغوی د خپلو اړوندونو وزارتونو په پلان جوړونه، پالیسي جوړونه، پروګرام جوړونې، بودجې جوړونې، څار، ارزونې او د رپوټ ورکولو د سیستم کې شاملې شي.

تبلیغ او عامه پوهاوی، ظرفیت جوړول او څار او ارزونه ددغه پروګرام مهمې برخې دي.

د عامه پوهاوي په برخه کې د ټولنې افرادو ته روزنه ورکوي، چې په اقتصادي او ټولنیزه پرمختیا (مسلکي زده کړو، لیک لوست زده کړې، کار موندنې، د مهارتونو پراختیا، د اوبو او برېښنا مدیریت، صنایعو، کرنې او د بېخبناوو پراختیا) کې د ښځو د رول په اړه وپوهیږي. د ظرفیت جوړونې په تړاو د نیوا د تطبیق په موخه د ښځو چارو او نورو وزارتونو د ظرفیتونو پراخول اصلي هدف دی. دغسې د څار موخه داده، چې ایا د افغان ښځو لپاره ملي کاري پلان پلې شوی او د پلان د پلیتابه په بهیر کې څه ستونزې وې، چې نوې تګلاره غوره شي او که بریالی وي، چې لاپسې پراخ شي.

دغه پروګرام به په وزارتونو او نورو اړوندو سیمه ییزو دولتي ارګانونو کې د معمولي پروګرامونو د یوې برخې په توګه د نیوا (د افغان ښځو لپاره ملي کاري پلان) د پلیتابه ځواک بنسټیز کړي. همداراز ښځو ته به دا فرصت برابر کړي، چې په پراختیایي فعالیتونو، لکه ښوونې او روزنې او نورو مسلکي زده کړو کې برخه واخلي.

له دې لارې توقع وړ پایلې دولتي خدماتو ته د ښځو غوره لاسرسی، په اقتصادي او نورو فعالیتونو کې د ښځو اغیزناک رول او د غوره ظرفیت رامنځته کول، د جندر د تساوي یا ښځو د ځواکمنتیا په برخه کې د ملي او نړیوالو ژمنتیاوو د پلیتابه لپاره د دولت پیاوړي کول او د ښځو اړوند پروګرامونو د لا پیاوړتیا په او په بېلابېلو برخو کې د ښځو د ګډون په اړه د عامه ذهنیت روښانه کول دي.

په تیره لسیزه کې افغان میرمنو د فوټبال، فوټبال، او باسکیټبال په شمول په مختلف ډول ډول سپورټونو کې برخه اخیستې ده. په 2015 کې افغانستان خپل لومړی ماراتن درلود.

ماخذونه :

Wikipedia/women rights in Afghanistan

د اساسي قانون ۳۳- ۳۶ ، ۵۰ ، ۵۲ مادې

ښځه ، کورنی او ټولنه ۱۳ صفحې

پنځم څپرکی

ښځه او تعليم

د ښځو تعليم د اسلام له نظره!

د اسلام په سپيڅلي دين کې د ښځو پر تعليم او زده کړې هيڅ ډول ممانعت نشته، نه په قرآن کريم کې د ښځو پر تعليم بنديز لګول شوی او نه هم د رسول الله صلی الله عليه وسلم په احاديثو کې؛ بلکې ددې برعکس د اسلام په دين کې د علم او پوهې فضيلت بيان شوی دی، لکه چې د قرآن کريم لاندې آيت شريف په همدې خبره ګواهي ورکوي:

ژباړه: (ای محمده! ووايه چې ايا پوهان او ناپوهان سره برابريدلی شي؟!)

په پورتني آيت کې دا حقيقت په ګوته شوی چې الله تعالی هغو خلکو ته غوره او بهتر ويلي دي چې د علم او پوهې له نعمته برخمن وي، پدې آيت شريف کې دا نه دي ويل شوي چې د علم زده کړه يواځې د سړو لپاره ده؛ بلکې پدې کې په مطلق ډول د علم او پوهې اهميت ښودل شوې چې ښځو او سړو ته يو ډول ارزښت لري.

سپيڅلی اسلام د نړۍ لومړنی دين دی چې پر ښځو او سړو يې د علم ترلاسه کول يو شان فرض کړی دی. د رسول الله صلی الله عليه وسلم حديث شريف دی چې علم ترلاسه کول پر هر مسلمان نارينه او ښځه فرض دی. څرنګه چې ښځه د انساني ټولنې له نيمي نه زياته برخه تشکيلوي نو يوه ښځه تر هغې خپل ټولنيز مسؤوليت په سمه توګه نشي ادا کولی چې د ديني او دنيوي علومو په ګانه نه وي سنباله شوی.

رسول الله صلی الله عليه وسلم د سړو ترڅنګ د ښځو پر تعليم هم زور اچولی دی، لکه چې حضرت ابو برده له خپل پلار نه روايت کوي چې رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل: کوم سړی چې خپلې وينزې ته د ښه تعليم او تربيې له ورکولو نه وروسته هغه چاته په نکاح کې ورکړي؛ نو د هغه له پاره دوه اجرونه دي. (بخاري)

همداراز رسول الله صلی الله علیه وسلم د انصارو ښځې په دې خبره ډېرې وستایلې چې دهغوی حیا ددین له زده کړې نه منع نه کړل. (مسلم)

ددین ټول علماء په دې خبره په یوه خوله دي چې الله تعالی رسول الله صلی الله علیه وسلم ته له څلورو نه د زیاتو ښځو سره د نکاح کولو اجازه په دې موخه ورکړې وه چې هغوی نورو مسلمانو ښځو ته د دیني علم په ورزده کولو کې مرسته وکړي.

څرنګه چې د اسلام دین نر او ښځو دواړو لپاره نازل شوی او دواړه د الهي قانون په منلو کې یو ډول مکلفیت لري؛ نو ددې زده کول هم د دواړو یو ډول مسؤولیت دی.

که چېرته ښځې هم د طب په علومو پوه وي او د ښځو د ناروغیو د معاینې او تشخیص ترڅنګ د ضرورت په وخت کې د جراحي عملیاتولو قابلیت هم ولري؛ نو د نیمایي ټولنې اړتیاوې به یې پوره کړی وي، همداراز که چېرته د اکسرې، التراساوند، ستي سکن او لابراتوارونو په څانګه کې مسلکي ښځې موجودې وي؛ نو نه یوازې دا چې د ښځو حساس او ستر ځایونه به له نارینه ډاکترانو نه ستر وي؛ بلکې د طب په ډګر کې به هم د ښځو لپاره غټ سهولت وي.

ښځې د علم او پوهې زده کړې ته په دې خاطر هم زیات ضرورت لري چې هغوی د خپلو اولادونو د پالنې او روزنې وظیفه پر غاړه لري، هغه مور چې ددیني او عصري علومو له نعمته برخمنه وي هغه په آسانۍ سره کولی شي چې خپل اولادونه د دین او دنیا په اوچتو معیارونو سره وروزي؛ قلم او کتاب په لاس کې ورکړي او دهغه علمي، اخلاقي او معلوماتي سویه اوچته کړي.

د الله رسول محمد صلی الله علیه وسلم په څرګندو ټکو کې فرمایلی دي چې په خلکو کې هغه څوک غوره دی چې نورو خلکو ته یې ګټه رسېږي، ښځه چې د انساني ټولنې نه بېلیدونکی برخه ده هله د خپلو خویندو لپاره د ګټې او خیر کارونه کولی شي چې دیني علوم یې هم ویلي وي او عصري علوم یې هم، تر څو پورې چې له دیني علومو نه خبره نه وي نو نه ځانته دیني ګټه رسولې شي او نه بل چاته، همداراز که عصري علوم یې نه وي ویلی هغه نه ډاکتره جوړیدلې شي او نه نرسه، نه د لابراتوار متخصصه کیدلی شي او نه هم د التراساوند، نه په حساب او کتاب پوهېږي او نه هم د صحت په اصولو او د ژوندانه په نورو کارونو.

ځرنګه چې د افغانستان وګړي د نړی له پرمختللیو وسایلو نه مستغني نشي پاتې کیدلی او خامخا دهغوی ترلاسه کول غواړي؛ نو ځکه ددې خبرې شدیده اړتیا لیدل کیږي چې د اسلام په چوکاټ کې د افغانستان ښځې د دیني علومو ترڅنګ په نورو علومو کې هم مهارت پیدا کړي تر څو خپلې ټولې دیني او دنیاوي اړتیاوې پخپل هیواد کې دننه پوره او د نورو له محتاجۍ نه ځانونه خلاص کړي، د همدغو دیني او دنیاوي ملحوظاتو ته په پاملرنه حزب اسلامي افغانستان د هلکانو په څېر د ښځو تعلیم او تربیه هم له خپلـو لـــومړیتوبونو څخه ګڼي، مونږ خپلو ټولو مسلمانو خویندو ته بشپړ ډاډ ورکوو چې کله هم موږ ته د ولس د رایو له لارې د خپل ولس د خدمت کولو فرصت په لاس راشي؛ نو ښځو ته به نه یواځې د حیا او عزت په فضأ کې د تعلیم ښه زمینه برابره کړو؛ بلکې دهغوی نور هغه حقوق به هم خوندي کړو چې لاتراوسه تر پښو لاندې شوي دي.

د نجونو تعلیم

تعلیم د هر انسان بنیادي حق دی او څوک هم باید له دې محرومه پاتې نه شي. قران پاک کې الله پاک فرمايي: (ایا برابر دي هغه څوک چې پوهه لري او هغه څوک چې پوهه نه لري.) د بشریت ستر لارښود حضرت محمد (ص) هم فرمایلي دی: د علم طلب په نر او ښځه دواړو فرض دی، که چیرته تعلیم کول عیب وي نو ولې یې بیا نارینه کوي؟ او که ښه وي نو بیا ولې د نجونو مخنیوی وشي؟ د فرانسې د ناپلیون څخه یو ځل چا پوښتنه وکړه چې د فرانسې د پرمختګ لپاره څه شي ته ډیره اړتیا ده؟ د ناپلیون ځواب و چې تعلیم یافته مېندې. یاني د ښځو د تعلیم نه پرته یو ځای او هیڅ ټولنه پرمختګ نه شي کولی.

مهاتما ګاندهي وایي د یو نارینه روزل، یو شخص روزل دي مګر د یوې ښځې روزل بیا د ټول ملت روزل دي او همداسې پاچا خان بابا وایي، د اسلام سپیڅلي دین علم په نر او ښځه فرض کړی دی خو له بده مرغه بیا هم د دین په نوم زمونږه نجونې له تعلیمه محرومې پاتې کیږي. انګلیسي کې معقوله ده که یو کلن پلان لرې نو وریژې وکره، که دې لس کلن پلان وي یو نیالګی کېنوه خو که سل کلن پلان لرې خلک په تعلیم وروزه زمونږ د وطن د حالاتو په لیدو خو ځکه اوسنی ولسمشر اشرف غني هم د ښځو په تعلیم ډیر ټینګار کوي او وایي نجونې په تعلیم روزل نسلونه په تعلیم روزل دي.

که خپلې ټولنې ته وګورو ډیر وخت که د یو ماشوم پلار تعلیم یافته وي مګر مور یې تعلیم ونه لري هغه ماشوم به ناولی ګرځي، هر وخت به کوڅو کې ورک وي، د مشر احترام به نه کوي خو که چیرې برعکس مور تعلیم یافته وي او پلار بې سواده د هغوی واړه بچي وګورئ! چې څنګه اخلاق به لري مشر ته به هر

وخت سلام کوي، نظافت به يې پاک وي. بې تعليمه ميندې ټل نورو ته محتاجې وي، که زوی يا لور يې ناجوړه شي دومره به نشي کولی چې د ډاکټر د نسخې سره سم خپلو بچو ته په ټاکلي وخت دوا ورکړي. بې تعليمه مېندې د ټولنې لپاره داسې وي لکه په جامو کې رېته ځکه هغه له ورايه ښکاره مالوميږي. خدای (ج) ښځو ته هم د نارينه په څېر يو شان ذهنونه ورکړي نو بيا ولې دوي له تعليمه محرومه پاتې شي؟

که اوس وخت کې د ځينو اسلامي هيوادونو پرمختګ وګورو لکه اندونيزيا، ترکيه، ايران... په دې هيوادونو کې د ښځو د تعليم کچه زياته ده او که افغانستان يا ځيني نورو وروسته پاتې هيوادو ته مو پام شي عمده علت يې جهالت او بې سوادي ده ځکه خو د خوښۍ په ځای په کې وحشت او جهالت روان دی.

تعليم يافته ميندې د يوې کورنې، ټولنې او هيوا لپاره ستر نعمت دي خو د افغانستان ډيرو ښارونو او کليو کې د نجونو لپاره د ښوونځيو دروازې هغومره خلاصی نه دي لکه څومره چې پکار ده. پکار خو دا ده چې هر افغان خپله خور او لور ښوونځي ته پرېږدي او تعليم پرې وکړي او حکومت هم بايد داسې زمينه ورته مساعده کړي چې د ټولو نجونو ښوونځيو تګ کې د دوی عزت خوندي وي او شرايط ورته داسې برابر وي څنګه چې اسلام او افغانيت يې تقاضا کوي.

ډاکټر نورالله درمان وايي : ماته يوه ورځ يوه ښځه راغله ويې ويل چې ښځېنه ډاکتره شته ، ماته ورته وويل چې لور دې مکتب وايي

هغې وويل چې نه

ما ورته وويل چې ښځېنه ډاکتره به له کومه شي .

د ښځو د تعليم پر وړاندې ټولنيزې نظرونه:

۱ـ مخالف

۲ـ موافق

مخالف :

ددې نظريه خاوندان د ښځو تعليم هيڅ ضرر نه ګڼي ، او دليل دا وړاندې کوي چې ښخو ته کومه نقفه په سر ده چې تعليم کوي . که مونږ دوی ته د تعليم اختيار ورکړو نو څه مطلب ځکه چې دوی د تعليم غرض

بل دی او زمونږ بل ، ښکاره ده چې د کسب او کار ضرورت سړي ته دی او نه ښځې ته . نو په دې وجه د ښځو تعلیم د وخت ضایع کول دي .

تعلیم یافته ښځې اکثره آرادې ، بې باکه ، بې حیا ، مکارې ،او بد چلنده وي.

موافق :

دوی وايي چې اسلام ښځو ته د تعلیم حق ورکړی دی (اقرا باسم ربک الذي خلق ، خلق الانسان من علق ، اقرا و ربک الاکرم ، الذي علم بالقلم ، علم الانسان مالم یعلم)

ژباړه (ولوله ! په نوم رب خپل چې پیدا کوونکی دی ، پیدا یې کړ انسان د وینې له ټوټې څخه ، ولوله ستا رب کریم دی ، هغه چاچې علم د قلم په واسطه علم ورښوده ، او ویې ورښودل انسان ته څه چې پرې نه پوهېده .)

رسول الله ص فرمایي (د علم زده کړه پر هر مومن ښځینه او نارینه قرض دی.) اسلام خپل پیروان د بیلا بیلو علومو زده کولو ته هڅوي چې تر څو مسلمانان علم حاصل کړي او خپل ژوند لوړو درجو ته ورسوي.

که ښځې پوهه ولري نو کولای شي چې خپل اولادونو ته ښه روزنه ورکړي اولاد به باشعوره، با ادبه او نېک عمله وي.

د ښځو د زده کړې پر وړاندې ستونزې

امنيتي ستونزې

د څو لسیزو راهسې افغانستان د ډېرو داخلي او بهرني عواملو په اساس د بې امنۍ په جال کې راګیر دی او نا امني اوس هم روانه ده، چې له امله یې د ژوند ټولې برخې ټکنۍ دي،خو ترټولو مهمه ستونزه بې امنیتي ده چې د هېوادوالو هوساینې ،سوکالۍ ،ارامتیا او پرمختګ په وړاندې یې زیات خنډونه را زیږولي دي. دغه بې امنیتي چې د ژوند په ټولو خواو یې اغیز ښندلی خو د زده کړې په بهیر کې یې زیاته اغیزه د

انجونو په تعلیم باندې اچولې ده چې د انجونو د بې سوادۍ لامل شوی دی، تر ټول غوره مثال یې د انجونو پر مخونو باندې د تیزاب شیندل یا پاشل دي د ښوونځیو ته دانجونو د تللو مخه نیولې ده.

اقتصادي ستونزې

څنګه چې په مخکې د امیني ستونزې څخه یادونه وشوه همدې امنیت په اقتصاد هم اغیز کړی دی، د هېواد اقتصاد مو په خارجی مرستو ولاړ دی نو د هرې کورنۍ اقتصادي کمزوری له امله والدین نشي کولې چې د اولاد لګښتونه پوره کړي، نو زیاتره بچیان یې د تعلیم پر ځای درانده او شاقه کارونه کوي او انجونو ترڅنګ هلکان هم د زده کړې څخه بې برخې دي، چې د زده کړو څخه بې برخي وې، او هغه کورنۍ چې اقتصاد نیم ژاندی دی هغوی بیا یواځې په هلکانو باندې زده کړې کوي چې بیا هم انجوني له زده کړو څخه بې برخي دي. ځینې کورنۍ ښه پیاوړی اقتصاد لري مګر د ښځو تعلیم ورته بې معنی ښکار او وایې ښځه د پردې کور ده.

کلتوري ستونزې

په اکثره پښتنو سیمو او د بې سوادۍ له امله زیات خلک خپلې لوڼې ښوونځي ته لیږل شرم بولې او داهم بهانه کوي چې هلکان ښوونځی وایې انجونو ته اړتیا نشته، دا ډول خلک د خپل کهول او خپلوانو له پېغور څخه ډار او ویره لري، ددې ترڅنګ زیات داسې بهرنې عوامل هم شته چې د خلکو په زړونو کې یې له ښوونځي څخه کرکه پیدا کړې ده. لکه په اطرافي سیمو کې د ښوونځی څخه د یوې نمې نجلی بد نامه کیدل، په اقلیت برخه کې په اخلاقي فساد اخته کېدل، د کور ټلیفون په ناسمه توګه کارول او په بعضې سیمو کې دهلکانو لخوا ازار ورکول دي.

اجتماعي ستونزې

ټولنیز ژوند باندې بیا هم اقتصاد او بې سوادۍ زیات اغیز کړی دی، چې ښځینه طبقې ته پکې یاخو خپل حق نه ورکول کیږي، چا یواځې د کور پورې محدوده کړي، څوک یې بیا ذلیله طبقه بولې، ځېنې بیا په کورکې د لور پیدا کیدل شرم بولې او چا ورته د انسانیت نظر هم کړی.تر دې حد که کومه ښځه د حق د غوښتلو اقدام هم وکړي هغې ته له نورو ښځو لخوا سپین سترګې او بې شرمه هم ویل کیږي ؛ نو همدا لاملونه دي چې زیاتره اندازه ښځې د د ټولنیز ژوند له حقه محرومې دي، چې په همدې ټولنیزو حقونو کې دهغوي د زده کړې حق هم تر پښنو لاندې شوی دی .

د ښځو پر وړاندې د اسلامي زده کړو ناسم پوهاوی.

هغه خلک چې علم او پوهه نه لري هغوی د انجونو تعلیم ته په ښه سترګه نه ګوري او وایي چې اسلام نجونو ته د زده کړې اجازه نده ورکړې نو ښځې باید درس ونه واي او په کورونو کې کیني د کور کارونه سرته ورسوي تعلیم ورله ضرور ندی، نو که له اسلام څخه خبر شي په قران کې د ښځو د ژوند او حق په سورت النساء کې په پوره تفصیل سره بیان شوی دی، ښځې د سړیو لپاره د (قوامون) په کلمه کې پایګا بللی دی او په ښځې د سړیو لپار لباسونه او سړی د ښځو لپاره لباس ذکر شوي دي.

محیطي ستونزې

په ټولنه کې د تهذ یب د ناسمې کارونې له امله یواه اندازه پوه او د علم خاوندان د ښځو د زړه کړې پروړاندې خپله ستونزې دي، په ښوونځیو کې د ځېنو ښوونکو غیرې اخلاق چلند، د انجو څخه د ناسمو اړیکو غوښتنې لکه په پوهنتونونو او دارالمعلیمینونو کې د انجو قصدی ناکامي، یا د اجباري واده غوښتنه او د هلکانو لخوا ازارول دي. په زیاته اندازه داسې ښوونځي هم شته چې د هغوی موجده شرایط اوسر ېنا او احاطې د دیوالونو نشتوالی دی چې انجونې نشي کولای خپلې زده کړې پرمخ یوسي.

د والدینو له لوري مخه نیول

اکثره والدین بې سیواده وي دوی د تعلیم په ګټه نه پوهیږي په ژوند کې د تغیر احساس نه لري،همداډول د خپل اولاد لپاره په راتلونکي کې سمه برنامه ریزي نشي کولي دې ته یې پام نه وي چې زما اولاد به د تعلیم په وجه د عزت والا وي،که زده کړې وکړي نوژوند به یې د درناوي وړ او سوکاله وي، بې سواده خلک اکثریت د مادې ګټې په لټه کې وي او هغه چې په چاپریال کې د تعلیم یافته خلکو د زده کړو محصول له مادې نظره منفي وي نو د خپل اولادنو راتلونکي هم ورته منفي ښکارې، همدا د دولت لخوا دبې کارۍ لامل دی چې په بې سوادی یې یوه انداره منفي اغیز کړی دی.

د مکاتبو نه شتون

لومړي خو دخرابې اوضاع له امله دولت ددې توان نه لري چې په هره سیمه کې جلا د نجونو ښوونځې جوړ او ښځینه ښوونکې پکې وګماري،خو که کوم ځاې کې د نجونو مکتب شتون ولري او دخلکو توقع ور څخه کیږي په هغه اندازه دولت ورته لاس رسی نه لري، او د کیفیت له مخې هم په پوره اندازه څه چې په هیڅ حساب دي. او هغه کیفیتي زده کړې پکې نشته کومې چې مطلوب دي.

ښځینه ښوونکو ته شتون

ښځینه ښوونکي د زده کړنیزو مرکزونو لاسته راوړنه ده کله چې په یوه سیمه کې د نجونو ښوونځي نه وي نو هلته ښوونکي نه فارغیږي او د بې امنی، ضعیف امکاناتو له امله د بلې سیمې نه کومه ښځینه ښوونکې هم راتلو ته زړه نه ښه کوي ، پدې ستونزمنو شرائطو کې ښوونکي ځان مصؤن نه ګڼي او زده کونکي د نارینه ښوونکو نه د خطر احساس کوي، په ځینو ځایونو کیداشي دښځینه ښوونکو نشتون یوه بهانه وي ځکه ښه مثال په ښوونځیو کې د بیسکټ او غوړو ویشل و چې په ښوونځیو کې د نجونو دشمولیت اندازه لوړه وه .

د ادارې او استادانو نه پاملرنه

په دولتي چو کاټ د نجونو ښوونیز بهیر هیڅ ډول پاملرنه نه ده شوي، هغه استادان چې هیڅ مسلکي زده کړې نه لري او یا یې عمرونه زیات دي د نجونو ښوونځیو ته معرفی کیږي ښوونکي او اداره هم د نجونو د زده کړې لپاره سم پلان نه لري او نه یې د نجونو تعلیم لپاره خپل رول په کار اچولي دي ،دمکتب اداره باید په ټولنه کې د ښځینه زده کونکو نه د دفاع په موخه خپل رسالت او مسؤلیت سرته ورسوي، د ټولنې او والدینو منفي ذهنیتونو درملنه وکړي.

لازمو اسانتیاو کمښت

د نجونو زده کړییز نظام په وړاندې یو خنډ لازمو اسانتیاو کمښت دی، چې له امله یې ټل د نجونو ځخه زده کړې نیمګړې پاتې وي نو دوي لپاره کورني،ټولنه او دولت هر اړین او لازم وسایل او سهولتونه اماده کړي چې په ملتیا یې وکولي شي خپلو زده کړو ته لاره پیدا کړي.

ماخذونه :

روهي ويب پانه ښځه او تعليم

تاند ويب پانه د نجونو تعليم

د جنت کالي ۸۰ صفحه

روهي ويب پانه

شيرزم ځيركى

ښځه او كار

په اسلام كې د ښځو د كار كولو حكم

په اسالم كې كار له ښځي او نارينه و دواړو څخه مطلوب دى او اسلام هر چا (نراو ښځې دواړو) ته بېلې بېلي دندې ور سپارلي او دا دندې د هغوى له فطرت سره سمې ټاكل شوي دي ، خو نه خو دښځې فطرت له هر ډول كار سره برابر دى اونه د هغې دبدن جوړښت د هر كار لپاره شوي دى نو په همدې اساس اسلام ښځه له هر ډول شاقه ، دروند اوسخت كار څخه وبخښله او ښځې ته يې عزت وركړ او د هغې لپاره يې خوراكه ، جامه او د ژوند ټولې اړتياوې په خاوند يا نورو نژدې خپلوانو لازم كړلې مګر د انساني فطرت د ښمنانو ښځه په كار مجبوره كړله هغه يې په زور بر ته و وېستله او دژوند له ستونزو سره يې لاس په ګريوان كړله .

كارل ماركس د كمونېزم بنسټ ايښودونكى وايي : (ښځه د خپل ژوند د پايښت لپاره هرومرو بايد كار وكړي .)

ښځه هم انسان دى او نارينه هم ، ښځه له سړي څخه پيدا ده اوسړى له ښځې څخه .

الله ج فرمايي : (بعضكم من بعض) .. ال عمران ١٩٥

ژباړه : (ځيني ستاسي له ځيني نورو يئ .)

انسان ژوندى موجود دى او طبيعت يې هم داسې عيار شوى دي چې دخپل بدن د جوړښت په نظر كې نيولوسره كار وكړي م تحرک وكړي م فكر وكړي او كه داسې نه وي نو بيا خو انسان نه شو .

الله ج هم انسانان د كار لپاره پيدا كړى دى ، بلكې عمل او كار يې د خلقت هدف ښودلى دى .

(ليبلوکم ايکم احسن عملا)

ژباړه : (چې وازموي تاسې چې کوم يو له تاسو ډېر ښه دی د عمل له مخې .)

فاستجاب لهم ربهم ان الاضيع عمل عامل منکم من ذکر او انثی .) (ژباړه:) پس قبولې کړلې دوی ته رب د دوی ، بېشکه زه چې يم نه ضايع کوم عمل د هيڅ عمل کوونکي له تاسې نه نارينه وي که ښځينه .)

ښځې ته په اخرت کې هم په ښه کار ثواب او بدله ورکول کېږي ، او په دنيا کې هم .

ښځه نيمه انساني ټولنه ده ، نو له اسلام څخه داهيله نه شي کېدلی چې نيمه ټولنه ګوډه ، شله ، بېکاره ، عاطله او باطله اعلان کړي او داسې يو حديث او آيت هم نه موندل کېږي چې له کوره بهر دښځو د کار حرمت ترې استنباط شي .

نو ويلی شوو چې په عمومي ډول ښځو ته کار روا دی ، ان په ځينو وختونو کې ورته مستحب او فرض هم دی لکه کونډه يا طلاق شوې ښځه چې د کار انرژي هم لري ، اولاد هم ولري او د ګټې بله مرجع هم ونه لري ، او کار ته هم محتاجه وي يا ورته واړه ورونه او خويندې پاتې وي ، يا يې پلار سپين ږيری وي يا يې مېړه بې وسه وي ، نو په دې ټولو صورتونو کې په ښځه لازم دي چې د کورنۍ د بار د اوچتولو لپاره کار وکړي ، لکه د حضرت ابوبکر صديق رض ، لور ، حضرت اسماء به چې له خپل خاوند سره هر ډول مرسته کوله ، اس به يې ورته ساته ، په سر به يې ورته بار وړه .

ځيني وختونه ټولنه د ښځو کار ته جدي اړه شي بياهم په ښځه لازم دي چې ټولنې ته د مرستې لاس ورکړي مثلاً : دښځينه ناروغانو تداوي ، د انجونو لپاره ښوونه او روزنه او داسې نور ، خوبايد يو ځل بيا هم وويل شي چې د ښځې د کار لپاره مهم ځای دهغې خپل کور ، د اولادونو روزنه ، دکور حفاظت او دکور چارې دي ښځه چې په دې دايره کې څومره ګټوره تمامېږي په بل يو ډګر کې هم دومره بريالی نده او همدا نيکمرغه ژوند دی مګر که بيا هم ښځه له کور څخه بهر لکه دفتر کې ماموريت ، يا کار خانه کې کار کوي نو ورته روادي خو بايد د اسلام هغه قوانين بشپړ مراعات کړل شي چې ښځو ته يې بهر ته د وتلو په وخت کې ټاکلي دي .

همدا راز ښځه چې کوم کار کول غواړي نو بايد چې هغه کار په خپل ذات کې ناروا نه وي او نه داسې چې حرام کار ته لار هواروي لکه له ځوان سړي سره ډيرډی پيغلې يو ځای اوسېدل د خدمتګارۍ يا ... په توګه يا د داسې چا سکرتريت چې يواځې توب ورسره راځي يا په فلم ، ډرامو ، تياترو کې رقص او نڅېدل

يا په ساقي خانه کې پيالې وېشل يا په الوتکه کې ميلمه پاله يا .... بايد په خبرو او حرکاتو کې اسلامي اداب مراعات کړي .

قل للموء منات يعضضن من ابصارهن)

ژباړه : (وو ايه ايماندارو ښځو ته چې ښکته ساتي سترګې ، خپلې ، ساتنه دې کوي د شرمګاهو خپلو او نه دې ښکاروي زينت خپل مګر هغه چې ښکاربږي ، له دوی څخه اوښايي چې وادې چوي پړونی خپل په خپلو ګريوانونو باندې ... او نه دې وهي پښې خپلې د دې لپاره چې معلوم کړل شي هغه شي چې پټوي يې دوی له زينت خپل څخه .)

اسلام خو ښځه په سخت کارنه مجبهوروي او نه يې هغه له کار څخه منع کړې ده ، اسلام په هر کار کې اعتدال څخه کار اخلي افراط او تفريط دواړه محکوموي او دښځې کار کول يې هم د ښځې په خوښې پورې اړوند کړل ، که چېرې هغه په خپله خوښه کار کول غواړي نو اسلام يې مانع نه ګرځي ، او که هغه ونه غواړي چې کار وکړي يا له کور څخه بهر ووځي نو څوک يې په زوره مجبورولی نه شي دا د اسلام د مهرباني او رحمت لويه نښه ده ، ځکه چې که اسلام ښځې هم هغو ستونزو ته مخ کړې وای کومو ته يې چې نارينه مخ کړي دي نو دا به د ښځې د مصلحت او خاصيتونو ضد کړنه وه .

کومو لاملونو ښځه کار ته وتلو ته اړه کړله ؟:

دا چې کومو لاملونو ښځه کار ته وتلو ته اړه کړله څېړونکي په دې هکله اختلاف لري .

همدارنګه دا کوم اسباب وو چې ښځې ته يې د کور ، حمل او زېږون دنده ورکړله آيا دا بيولوژيکي اسباب وو که فزيکي چې نارينه ته يې ډېر توان او قدرت ورکړ او ښځې ته کم او که دا ټولنيز ، کلتوري يا تاريخي لاملونه وو چې د دنيا ټولې چارې يې د نارينه و په لاس کې ورکړلې .

دکتور محمد سالله ادم په دې هکله او ده څېړنه کړې ده ، هغه ليکي پخوا د ټولنې ظروفو او شرايطو د دې اجازه نه ورکوله چې ښځه کار ته و وځي او زده کړه وکړي خو کله چې حالات او شرايط برابر شول او بهر ته د وتلو اجازه يې ورکړله نو ښځې هم د کار ډګر ته راووتلې د ښځو بهر ته د وتلو لوی او عمده سبب دټولنې غوښتنه وه .

د ټولنې دې غوښتنې هغه اړه کړله چې طب او حکمت زده کړي ځکه ښځه حيا کوي چې خپل علاج په نارينه ډاکټر وکړي خصوصاً د ښځينه ځانګړو ناروغيو علاج او يا هغه ته خپل عورت وښيي نو دټولنې د دې ستونزې حل دهغې د وتلو لامل شو .

په خپل مسووليت پوهه او خپله دنده پيژندل ، دا وزګار وخت ډکول ، په عام ژوند کې ګډون د کورنۍ اقتصادي ستونزه پورته کول ،م په ټولنه کې د خپل حيثيت لوړوالى دا ټول اسباب را يو ځاى شول او ښځه يې بهر ته وتلو ته اړه کړله دا چې د ښځې د کار فايدې ډيرې دي او که زيان او تاوان په لنډ ډول به ورته ګوته ونيسو .

الف : د ښځې د کار ګټې

دښځې د کار ګټه يا زيان له يوې ټولنې څخه تربلې ټولنې توپير لري که چيرې ټولنه سالمه او صالحه وي او دفطرت له پلوه له ابيسودل شويو پولو څخه تيرې و نشي نو دښځې بهر ته وتل ګټه لري چې دا ګټه د هغه سبب لاس ته راتلل دي کومو چې هغه بهر ته په وتلو اړ وستي وه مثالً : د هغې ټولنې ښځې به نارينه ډاکټر ته له ورتګ څنې خلاصي شي د ښځې د ځانګړيو ناروغيو چې اکثره يې نارينه وته ښکارول څه چې حتى ويل هم نشي علاج به دښځو په واسطه وشي .

ښځې به له کلتور ، تمدن اومعرفت سره اشناشي .

اسلام خو هم ښځې له وتلو څخه بلکل نه دي منع کړي مګر هغه وتل يې بد ګڼلي چې بې ضرورته وي ، تفريح کوي ، پارکونو ، ټالونو ته ځي او په کوڅه او بازار کې په ناز او نخرو ګرځي ، دا هم لويه ګټه ده چې ښځې خپل مسووليت وپيژني او کله چې اوزګارې ناستې وي پردي غيبتونه کوي ، دا ورته ښه ده چې په دې وخت کې څه مصروفيت پيد اکړي انسان نارينه او ښځينه دواړو دلو ته ويل کيږي او ښځه هم نيمه ټولنه ده نو که ښځه په عام ژوند کې له خپل ميړه يا کورنۍ سره څه مرسته وکړي نو دا خو بده نه ده کومې کورنۍ چې د غريبو له مخې هم ګڼې وي اقتصادي حالت يې هم کمزورى وي که ښځه وغواړي چې داسې يو کار وکړي چې هغه يې له عهدې څخه وتلى شي او اسلامي اصول هم مراعات کړي نو ممانعت

نشته نن سبا زموږ په ټولنه کې د ښځې د حيثيت د راپريوتلو غټ لامل دا دى چې هغه تيارخوره ګڼلى شي نو که هغه ټولنې ته خدمت وکړي نو طبعي ده چې حيثيت به يې لوړ شي .

او ځومره چې د هغې په اولاد پورې اړه لري دکتور محمد سلاله ادم وايي ! کارکوونکې ښځې خپل اولاد ته د استقلال او شجاعت وخت او موقع ورکوي هغه له عملي ژوند سره مخ کوي هغه زيږوي او تکړه اموخته کيږي ، ځکه چې هغه له بهر نړۍ سره تماس لري د کار کوونکې ښځې حس په کارو کې ډير وي لکه د کور په کار کې ، په زده کړه کې ، د ژوند په نورو ساحو کې او همدا احساس خپل کوچني ته منعکسوي او دا احساس په هغه کې ډير تاثير راولي کومه ښځه چې کار کوي هغه له خپل کوچني سره په مينه مخ کيږي او مينه او محبت ورسره ډير کوي او کوم وخت يې چې له هغه ځيني بېل تېر کړی دی د هغه بدله ورهرځوي .

يو امريکايي عالم نای))NYE ۱۹۶ م کال کې وايي چې د کار هرې ښځې زوی ډير تکړه او د ژوند د ستونزو په زغملو کې تر هر چا وړاندی وي .

ب : کارته د ښځې د وتلو زيانونه

کله چې چاسره ذاتي تمانع نه وي او نه ورسره د مذهب څه فکر وي ، امنيتي تدابير هم نه وي ، مجرم ته لازمه سزا هم نه وي ، نو رښتيا چې هلته د ښځې بهر ته وتل ډير ضرر لري دې ضرر ته خو مو مخکې اشاره هم وکړه لکه چې هلته عياشي ډيره شي هر څوک يې د ځان لپاره ګټي او خوري يې ،

کورنی نظام له منځه ځي ، څوک د بچي زيږولو ستونزه پر غاړه نه اخلي ، د انساني نوع جرړه ختميږي .... دکتوره ابدالين وايي : (په اروپا کې خو د ښځې کار کولو کورنی اقتصاد ښه کړ مګر د اخلاقو مستوی يې ټيټه کړله هلته چې ښځې په کار کې ستړې شي د بچيانو مينه خو يې هسې هم په زړه کې نه وي نو بيا خپل قهر او غصه په هغوی سړوي).

په ۱۹۶۷م کال د برطانيې په يو روغتون کې ۶۵۰۰ کوچنيان داخل د بستر وو چې مورګانو يې وهلي وو په هغو کې له سلو څخه شل مړه شول په امريکا او اروپا کې داسي روغتون نه و چې د کوچنيانو دا ډله په کې داخل دبستر نه وه ځيني يې په کې کاڼه ، ګونګيان او وړانده شوي هم دي .

ماخذونه :

بنځه او اسلام ۵۰- ۵۳ ، ۶۰ – ۶۱ صفحې

اووم څپرکی

ښځه او سیاست

د علومو د اکاډمۍ د غړي مولوي محمد اعظم (طارق)په وینا ، چې د هیواد د اساسي قانون پر بنسټ ،ځان کاندیدول او یا بل کاندید ته رایه ورکول، د ټولنې د هر وګړي ښځې او نارینه حق دی. مولوي طارق زیاتوي: د اسلامي شریعت پر اساس که چیرې یوه ښځه د اسلامي قوانینو او شریعت په چوکاټ کې د ټولنې ، خلکو او دین په لاره کې د خدمت ملاو تړي ،نو هیڅ خنډ ورته نه شته . لکه چې د اسلام په پیل کې امهات المسلمین حضرت عایشې (رض) د ۳۰۰۰ پوځ مشري پر غاړه اخیستې وه او دا د دې ښکارندویي کوي، چې ښځې په سیاست کې فعاله ونډه اخیستلای شي.

همداشان دیني عالم محمد حسن حقیار هم د بي بي عایشې(رض) ګډون په جګړه کې د مثال په توګه بیانوي او وایي: ((د اسلام په پیل کې ښځو او نارینه وو د سترو کارونو د ترسره کېدو لپاره په جوماتونو کې مشورې کولې، چې له وخت سره سم د سیاست په بڼه کې بدلون راغلی او اوس دغه چارې په پارلمان کې ترسره کېږي.)) دا ټولې څرګندونې د دې ښکارندويي کوي ، چې ښځې هم کولای شي په سیاسي ،ټولنیزو ،روغتیایي،ښوونه او روزنه ، قضایي ،نظامي اونورو چارو کې ونډه واخلي او دا هم ثابته شوې، چې ښځو په دې ټولو چارو کې خپله وړتیا هم ښودلې .

که د نړۍ پرمخ تللو هیوادونو ته ځیر شو، په ټولنیز ژوند کې ښځې له نارینه و سره یو ځای د ورځني ژوند دپرمخ بولو لپاره اوږه په اوږه دخپلو همسیالو سره ونډه لري ،ښځې په ډیرو کارونو کې د نارینه و په پرتله مثبت رول لوبولی شي،همدا سببونه دي چې دغو هیوادونو ډیر زیات پرمختګ کړی دی ،څکه چې په ټولنیزو ،سیاسي ،روغتیایي او ښوونیز او روزنیزه او ..... برخو کې یې ښځې له نارینه وو سره یو ځای په کار لګیا دي ،له بلې خوا په اسلامي هیوادونولکه عربستان، ایران ،پاکستان ،اندونیزیا، ترکیه د منځنۍ آسیا هیوادونه او نورو کې هم ښځې له نارینه وو سره د ژوندانه په ټولو برخو کې په کار لګیا دي ، خو کله هم کوم چا د دوی دا ونډه غیر شرعي او غیر اسلامي ونه بلله.

خوله بده مرغه زموږ په ټولنه کې بيا تل هرې پديدې ته د ځينو په ليد په منفي ډول کتل کيږي . د تيرو کلونو ترخو تجربو دا څرګنده کړې ، چې د مغرضو او اسلام او هيواد دښمنو لخوا د اسلام له مقدس دين څخه په بيلابيلو نومونو ګټه پورته شوې او وسيله ګرځيدلی. په ټولنه کې سربيره پر دې ټولو ستونزوښځې پّ دې هڅه کې دي ، چې د ټولنې پّ ټولو چارو کې برخه واخلي او خپل ګټورتوب ثابت کړي.

له بلې خوا په پارلمان کې د ښځو ۲۵فيصده شتون او د ۵ مليونو رای ورکوونکو ښځو پيغام دا دی ،چې په هيواد کې د ښځو د يووالي او پيوستون خوځښتونه پيل شوي او د شکل نيولو په حال کې دي ، چې نارينه دې ته اړ باسي، چې د ښځو حقونو او د هغوی ګډون ته د ټولنې په بيلابيلو برخو کې جدي پاملرنه وکړي او د ښځو نظر، د ښځو پريکړې او حضور، نور له سمبوليکې او فيشني بڼې څخه را ووځي او په رښتيني بڼه په سياسي او ټولنيز ډګر کې په ګټورتوب سره را څرګندې شي، تر څو وروسته له دې نه يوازې زموږ خويندې په ټولنه کې له خپل نه موجوديت څخه رنځ يونسي او نه هم د نړيوالي ټولنې تر نيوکو لاندې راشو.

په انتخاباتو کې د ښځو ونډه :

د افغانستان ټول اتباع ، ښځينه وي او که نارينه د قانون په وړاندې مساوي حقوق لري او د هيواد په سرنوشت سازو پريکړو کې د ارادې ، نظر څرکندل ، د انتخابيدلو او انتخابولو حق لري .

ښځې د افغانستان د نفوس عمده برخه تشکيلوي او د افغانستان د اساسي قانون پر بنسټ، ښځې لکه سړي حق لري ترڅو د ټاکنو په بهير کې رأيه ورکړي او د خپل سياسي برخليک په ټاکلو کې ونده واخلي.

هره ښځه کولی شي چې ګواهي ورکړي ، که څيرته په کومه قضايي دوسيه يا شخړه راشي نو ښځه مکلفه ده چې ګواهي ورکړي ، البته که د شخړي په محل کې وي او علم ولري .

انتخاب هم يو ډول ګواهي ده ، که غواړې چې ځان معلوم کړې نو ځان انتخاب کړه .

ښځه هم کولی شي چې ځان انتخاب کړي او هم کولی شي چې رای ورکړي . اسلام کې د امت نمايندګي کول د ښځو او نارينو ته يو شان دي ، البته ولسنشري نشې کولی .

ماخذونه :

کلید راډیو ښځه او سیاست

ښځه ، کورنۍ او ټولنه ۶۲ صفحه

افغانه ښځه ! مدرنیت ، اسلام او عنعنه ۱۰۰ صفحه

اتم څيرکی

ښځه او ټولنه

ټولنه اوښځه دوه نه بيليدونکی نومونه دی چې يو دبل دمکمل او بشپړوونکي حيثيت لری، تمدن دعلم او معرفت دپرمختګ محصول دی. څومره چې په يوه ټولنه کی علم عام وی په هماغه اندازه دمدنی ژوندانه په لور ګرندي ګامونه پورته کوی څکه چې دمور غيره يوه داسی ارزښتناکه مدرسه ده چې دمملکت دترقي او پرمختګ او دټولني دپه ځان متکی کيدلو لپاره داسی افراد ټولني ته وړاندي کوی چې دهېواد په پرمختګ کې په زړه پوري ګټه لری. همدا علت دی چې د اسلام سپيڅلي دين دعلم زده کړه په نر اوښځي دواړو يوشان فرض کړيده.

دحضرت ابوهريره(رض) ام المومنين حضرت عايشه(رض) په روايت حضرت رسول اکرم(ص) فرمايلی: ژباړه: په عام مفهوم سره ښځي اونارينه دواړه په کښې شامليږی او خطرات محدثين په وضاحت سره فرمايي چې ددغه مبارك حديث اطلاق په نر اوښځي دواړو کيږي او دعلم زده کړه په نر اوښځي دواړو يوشان فرض شويدي خوځينی سرتمبه خلك په دي ګلك ولاړدي چې ښځو ته دعلم زده کړه اصلاً په کارنه ده چې بيا په کاروي هم دومره ورته په کار ده چې خپل ضرورت پري رفع کړي.

د ښځي مقام په ټولنه کې

ښځه د بشري يوه نه بېلدونکي برخه ده ، په دې کې شک نشته چې ښځه نه وی نو بشري عالم به نه وی ،د نړی او افغانستان د عالمانو پوهانو ، متفکرينو ، ټولنيز او سياسي فعالانو او د نورو بريالي کسانو په منځ ډېرې ښځې دي ، او يا ښځو په خپل لمنو کې روزلي دي .

يوه مشهوره وينا ده چې د کاميابه سړي تر شا يوه ښځه وي . دې ښځې له هغې سره په ټولو کارونو کې مرسته کړې او کوي يې . ښځه يا ميندي دي چې په کورنيو او ټولنه خپله د مور ولۍ دنده تر سره کوي او خپل بچيان روزي ؛ يا په ټولنيز او سياسي چاپيريال کار او فعاليت کوي او يا هم په ښوونځيو او پوهنتونو

کې په خدمت بوختې دي . دغه بېلګې دا خبره جوتوي چې که ښځو ته کاري فرصتونه برابر شي نو له نارینه و سره اوږه په اوږه او حتی تر هغوی په ښه توکه کار او فعالیت کولی شي .

د ښځې رول په ټولنه کې :

زمونږ ټولنه افغاني ټولنه ده ، داسې ټولنه چې اسلام او عنعنات پکې قوي موقف لري . په اقتصادي لحاظ له دینه انکار نشي کېدای چې د ښځو رول دلته واقعآ د سخت اهمیت وړ دی ، ځکه چې له مسلسلو ۳۰ کلنو جګړو ، مهاجراتونو ، مرګ ژوبلې ، فقر ..... افغاني ټولنه دېته ضرورت لري چې له خپلو موثرو کاري کدرونو څخه (که ښځېنه وي او نارینه) اعظیمه استفاده وکړي .

د تعلیم نشتوالی د دې باعث شوی چې حتا هغه ښځې چې د کورنۍ په چوکات کې د خپلو اولادونو پالنې ته کافي وخت هم لري نشي کولای چې په موفقه توګه د خپلو اولادونو پالنه او روزنه وکړي .

ګورو چې د داسې محول ماشومان یو شمیر اخلاقي او سلوکي ستونزې لري ، هم میندې نشي کولی ټولنې ته مثالي اولاد وړاندې کړي .

امآ باسواده مېرمنو عملآ د هیواد په اداري فعالیتونو کې ښه ونده اخیستې، دغه رول که څه هم ډیر محدود خو خپل وزن یې درلود ، او هم یې ماشومان تر بل هر محول اخلاقي او سلوکې وي .

مطلب دا چې ښځه کولی شي په ټولنه کې فعاله او هر اړخیزه ونده واخلي ، داسې ونده چې مذهب او کلتور سره په ټکر کې نه وي او نه د دې مادي او معنوي حیثیت یې په کې خوندي وي .

لور که زوی

لور او زوی د الله (ج) نعمت دی ، اکثره خلک لور د ځان پټی ګڼي او د هغې زده کړه عبس ګڼي، وایي لور خو د پردي کور وي یوه ورځ به لاره شي او زوی خو د بوډه والي همسا ده په همدې وجه نه د لور سالمې روزنې ته پاملرنه کوي اونه یې تربیه ته ، ان هغه میندې رتې چې لونې یې پیداکیږي .

لونې یوازې هغه متاع ګڼي چې د اړتیا پر مهال ترې ګټه واخلي او تر خپله وسه یې ګرانه وپلوري .

د زامنو راتلونکي ته چي څومره پاملره اوڅومره اندېښمن وي د لور په برخه کې بیاهیڅ فکراو اندېښنه ورسره نه وي .

اماّ له نیکمرغه په تېرو څو کلو کې عامه پوهوی ډېر شوی دی لور ته هم د زوی په شان زده کړه ورکول کیږي .

افغانه نجلۍ، ټولنه او دهغې له ستونزو ډک ژوند

افغانه نجلۍ او ټولنه!

افغانه ټولنه یوه دودیزه ټولنه ده، که څه هم نورې نړۍ قبایلي ژوند پخوا ختم کړی، خو افغانان تراوسه پورې په دودیز ژوند او سستم کې روان دي.

په دې ټولنه کې د افغانه نجلۍ ژوند ډېر تریخ دی. په دې ټولنه کې د یوې نجلۍ ژوند د زېږېدو سره تریخ وي، ځکه چې کورنۍ یې په زېږېدنه هیڅ نه خوشحالیږي، په دې ټولنه کې هره کورنۍ او هر مور پلار د هلک په زېږېدنه خوشحالي او د نجلۍ په زېږېدنه د خپګان څرګندونه کوي.

د نجلۍ په دې ټولنه کې د سترګو غړولو سره د هغې سره توپیري چلند پیل کیږي. دې ټولنې تل هلک ته په نجلۍ برې ورکړی او هلک یې له نجلۍ غوره ګڼلی دی.

دا په داسې حال کې ده چې اسلام ښځو ته ډېر حقونه ورکړي دي، خو پښتنه ټولنه یوه داسې ټولنه ده، چې که څه هم ټول په ټول وګړي یې مسلمانان دي، خو د ښځو په حقونو یې بیا ځانونه غلي کړي دي او دې ټولنې هیڅ کله هم افغانه نجلۍ ته خپل حقونه نه دي ورکړي.

سعادت حسن منټو وایي، ((هر تن په بستره نجلۍ غواړي، خو هیڅوک هم لور پیدا کول نه غواړي))، دا خبره په دې ټولنه ډېره ښه اپلایي کیږي.

که هلک هر څه وکړل، خو هلک هلک دی، هغه ته دا حق لري، خو که نجلۍ له دروازې دباندې هم ووته، نو د هغې قتل بیا روا کیږي. دا ټولنه په ډېرو وړو وړو خبرو نجلۍ وژني، تر څو خپل غېرت په ټولنه کې ښکاره کړي او خپل برېت تاو کړي، چې داسې یو د غېرت! کار یې کړی دی.

افغانه نجلۍ او زدکړې!

د افغاني نجلۍ د ژوند يوه لويه او مهمه ستونزه د هغې زدکړې ته نه پرېښودل هم دي.

که څه هم اوس مهال ډېرى خلک چې ښاري ژوند ته يې مخه کړې ده، هغوی د زدکړو پر اهميت پوهېدلي دي او خپلي لونه او زامن يو ډول مکتبونو ته لېږي او بيا دواړه په شريکه لوړو زدکړو ته هم لېږي، تر څو په ټولنه کې ژوند وکولای شي.

خو بيا هم زيات شمېر پښتانه او افغانان په قبايلي سستم پورې تړلي دي او زيات خلک اوس مهال هم په کليو کې ژوند کوي. لومړی خوټولنه افغانه نجلۍ ته دا حق نه ورکوي چې زدکړې وکړي، ځکه ټل همدا خبره کوي، چې نجلۍ د پردي کور ده او بايد چې فقط د کور کارونه زده کړي.

افغانه نجلۍ له پيدا کېدو سره په دې فکر کې وي، چې هغه د يو چا لپاره پيدا شوې او بايد چې د هغه لپاره ژوند وکړي، ټول عمر د نورو خدمت وکړي، د سړو د پښو لاندې ژوند وکړي او هن تر دې، چې که څه ناروغي هم لري نو کورنی ته يې څرګنده نه کړي، ځکه که داسې څه ناروغي او څه خبره مخې ته راغله، نو بيا به يې څوک نه ودوي.

نو په داسې حال کې، نجلۍ له زدکړو پاتې شي او ټول ژوند يې په تيارو کې تېر شي.

که ځيني کورنی نجلۍ زدکړې ته هم ولېږي، خو له څلورم پنځم صنف وروسته يې په کور کېنوي او وايي به چې بيا به يې څوک نه ودوي. يا داسې هم کېږي چې وايي، ولس به څه وايي چې په لونو زدکړه کوي.

يوه مهمه ستونزه دا هم ده، چې په ټولنه کې چې افغانه نجلۍ زدکړو ته لېوالې وي او کورنی يې هم غواړي چې په انجونو زدکړې وکړي، نو بيا هلته مسئله دا وي چې بهر په لارو کوڅو کې هلکان انجونو ته ناست وي او زياتو سيمو کې هلکان په انجونو پسې اوازونه هم کوي او تنګوي يې هم، دا نو داسې يوه ستونز ده چې زياتې کورنی بيا له دې وجې نه غواړي چې خپلې انجوني مکتبونو او پوهنتونونو ته ولېږي او زدکړې ترلاسه کړي.

نو په بچو زدکړه کول چې په نورو ټولنو کې يو د غبرت کار دی، هغه په دې ټولنه کې د بې غېرتی کار ګڼل شوی دی، نو هم دا وجه ده چې افغانه نجلۍ په زياتو سيمو کې له زدکړو بې برخې او پاتې شوې ده.

افغانه نجلۍ او په ناخوښه توګه يې واده!

د افغاني نجلۍ په ناخوښه واده هم یو له مهمو ستونزو څخه دی.

اسلام نجلۍ ته دا حق ورکړی دی، چې په خپله خوښه واده وکړي. که یو هلک یې نه وي خوښ، نو باید چې له واده انکار وکړي. خو زموږ په ټولنه کې بیا داسې ناشونې ده. که یوه افغانه نجلۍ له واده انکار وکړي نو هم وژلی کېږي، په دې تور چې دا خو ((فاحشه)) ده، ځکه چې هغه هلک یې نه دی خوښ، نو ټول ژوند به ورسره څنګه تېروي؟

یا که کومه نجلۍ دا وغواړي، چې د خپلې خوښې سره سم واده وکړي، نو هم دا ټولنه ورته اجازه نه ورکوي، که ورونو یا پلار ته یې مالومه شي، چې افغانه نجلۍ د خپلې خوښې واده غواړي، نو هم د نجلۍ وژنه روا ده.

خو که هلک وغواړي، چې د خپلې خوښې واده وکړي، نو هغه حق لري، خو نجلۍ ته دا حق نه ورکول کېږي. دا د دې هم لامل شي، چې نجلۍ د خپل ځان د وژنې پرېکړه وکړي او په زیاتو سیمو کې داسې پېښې لیدل شوي دي، چې د ناخوښه واده په وجه، انجونو ځانوژنې کړي دي او خپل خوږ ژوند یې مرګ ته سپارلی دی.

یا هم که کومې انجونه دې ته زړه ښه نه کړي، چې خپل ځان مرګ ته وسپاري، نو یو داسې تریخ ژوند پیل کړي، چې نه هم په خپله ښه ورځ ویني او نه یې هم خاوند تری ښه ورځ ویني. چې دا نه یواځې د ټولنې د شا تګ سبب کېږي، بلکې د کورنیو د تاوتریخوالي او د لانجو سبب هم شي.

افغانه نجلۍ او د هغې سره کورنی تاو تریخوالی!

کورنی تاوتریخوالی یو داسې څیز دی، چې زموږ په ټولنه کې یې ګڼ شمېر کورنۍ له لانجو سره مخ کړي دي. د افغاني نجلۍ سره زیات وخت کورنی تاوتریخوالی هم د کورنیو د مېرمنو له وجې راپېدا کېږي، خو د نجلۍ سره کورنی تاوتریخوالی هغه لامل دی چې د یوې افغاني نجلۍ ژوند یې تریخ کړی دی.

دا داسې یوه مهمه ستونزه ده، چې په ډېری کورونو کې شته او د کورنیو ژوند هم د دې له وجې لانجمن شوی دی.

که تاسو د تېرو ورځو خبرونه په دقيق نظر وګورئ، نو تاسي ته به پکي داسي ډېرې خبرې مخي ته راشي، چې د کورني تاوتريخوالي له وجې يا هم ځيني ځايونو کي نجونو ځانوژني کړي وي او يا هم مېرمنو په کوروونو کي افغانه نجلۍ وژلي وي.

د کورني تاوتريخوالي يوه وجه دا هم ده، چې کور ته يي ورنداريانې راشي، نو بيا يي ورنداريانې غواړي چې په کور کي له انجونو څخه خپلې غلامي جوړې کړي، نو بيا ورته داسي پلمې جوړوي چې د انجونو ژوند ورسره تريخ شي او کورنی تاوتريخوالی رامنځ ته شي.

په بدو کي ورکړه!

د افغاني نجلۍ له پيدا کېدو سره د هغې د ژوند پرېکړې د سرو په لاس کي شي. که په ماشوموالي کي يي چاته ورکړه او که په بدو کي يي چاته ورکړه.

نجلۍ دا حق نه لري، چې هغه له دې انکار وکړي او دا ووايي، چې که بد يو سړی کوي، نو ولې يي هغه قرباني شي، ځکه چې په داسي وخت کي بيا د افغاني نجلۍ مرګ روا دی.

په دې ټولنه کي ټول عمر هم دا کېږي، چې يو هلک يا سړی څوک ووژني او يا هم داسي بل څه بد کار ترسره کړي، نو جرګه کېني او اخري خبره په دې وشي، چې د هغه هلک خور يا د هغه سړي لور، هغې کورنۍ ته په بدو کي ورکړل شي، چې ياد سړي يا هلک ورسره څه بد کړي وي.

دا نو بيا د دې نجلۍ لپاره د دوزخ په څېر ژوند پيل شي. کومي کورنۍ ته چې نجلۍ په بدو کي ورکړل شوي وي، هغوی بيا دې نجلۍ ته هيڅ د انسان په سترګه نه ګوري او تل ورته د يو غلام په سترګه کتلی شي.

د نجلۍ په بدو کي ورکول اخري کي دا پايله شي، چې يا هم هغه نجلۍ ځانوژنه وکړي او يا هم ټول عمر د يو تريخ ژوند تېر کړي، ټول عمر د ښاروو په څېر اوسېږي او ژوند يي له ستونزو څخه ډک وي.

ښځه په پښتني ټولنه کي

پښتانه خپل د وياړلي تاريخ په اوږدو کي، د دې په ښنګ کي چې هيڅ يو اشغالګراستعماري قدرت ته يي سر ندی ټيټ کړی او هيڅکله يي هم د ذلت ژوند يي ندی منلی، د ښځو لپاره د ټولني د نه بيليدونکي برخي

په ټوګه د پيريو راهيسي چې په نړۍ کې د بشر او د ښځو د حقونو هيڅ خبره هم نه وه،ښځو ته خپل په ټولنه کې ډير ښه مقام قايل شوی دی. پښتانه خپل د ټولنيز او سياسي ژوندانه د تاريخ په بهير کې، په ټولو ټولنيزو، سياسي، اقتصادي، دولتي اداره او آن په نظامي چارو کې پتمنې ښځې او نارينه بې له کوم تعصبه اوږه په اوږه کار او په ګډه هلې ځلې کړي دي. ښځې په مختلفو دورو کې په ټولو ټولنېزو برخو کې فعالې وې، په مختلفو ادارو کې په افغاني لويو سلطنتونو کې د ښځو لپاره د ښوونې او روزنې آسانتياوې برابريدلې او هيڅ ډول تعصب لړ و. ښځې د پښتنو د ټولو سلاطينو او وحکمرانانو په سياست او اداره کې حياتي او فعاله رول لوبولی دی. د غوريانو د حکومت څخه کولای شو د سلطان راضيه چې په ۶۳۴ ه کې په ټول هندوستان کې حاکمه شوه او د ځوکلونو لپاره حکومت وکړ او په دهلي کې يې په خپل نوم سکه هم ووهله؛ په دغه دوره کې شايد په ټوله نړۍ کې کومه ښځه د يو غټ ملک حاکمه شوې نه وي. د امريکې د متحده ايالتونو په معاصر تاريخ کې چې ځان د ديموکراسي او بشري حقونو او په ځانګړې توګه د ښځو د حقونو ټيکه دار او حامي بولي، هيڅ يوه ښځه نده توانيدلې چې په هغه هيواد کې ولس مشره شي.

۲۰۰ کاله مخکې په کليو او باندو کې ښځې د کورڅخه باندې له نارينه وو سره اوږه په اوږه کار کړی، او خپل د کار په مقابل کې يې مزد ترلاسه کړی، په دی هکله څيړونکې «معصومه عصمتي وردک» په خپل کتاب کې «نقش و موقف زنان افغانستان» ليکي «احمدشاه بابا کارپوه ښځو ته په هيواد کې په حکومتي چارو کې د برخه اخيستنې اجازه ورکوله، دوی ته يې لقبونه وتاکل، په ځانګـړې توګه د ښځو په اړوند او د ښځو د حقونو لپاره يې د فرمانونو د صادرولو حق ښځو ته تفويض کړ. چې کومه ښځه يې د يو کار لپاره ګمارله، مهرونه يې هم ورته جوړول؛ ترڅو هغه فرامين چې دغې ښځې صادرولی نور هم وزن او اعتبار پيداکړي. دغه نيک رسم د احمدشاه دراني د کورنۍ او تر هغه وروسته د سدوزايي او محمد زايي په سلطنتونو کې هم دوام وکړ.«

د افغانستان د تاريخ په اوږدو کې ښځې په سياست، اداره او د ظلم او يرغل په مقابل کې مبارزې او د خپلواکي په جګړو کې د نارينه وو په څنګ کې په ونډه اخيستلو سره ډير مهم رول لوبولی دی.

زه غواړم د زرهاوو نوم ورکې (ګمنامې) اتلې ښځې د جملې څخه د څو تنو نامتو ښځو څخه يادونه وکړم چې هر يوه په خپل وار سره وکولای شول د خپلواکی او آزادی په مقدسو جګړوکې په مستقيمه توګه ونده واخلي، د خپل پت او عزت په دفاع کې کلک ودريږي، او کله هم د غتو سلطنتونو او امپراتوريو د جوړولو عامل وګرځي. د دوی کارنامې د افغانستان په وياړلي تاريخ کې په زرينو کرښو ثبت شوي دي.

د ښځو حقوق څوک تر پښو لاندې کوي :

دا يو څرګند حقيقت دی چې په ټولو اديانو کې يوازې د اسلام سپېڅلي دين ښځو ته ټول حقوق ورکړي دی. په داسې حال کې چې داسلام دراتګ نه مخکې د جاهليت په زمانه کې ښځو ته د ژوندانه حق هم نه ورکول کېده، تردې چې خلکو به د پيغور له ويرې ژوندۍ ښخولې، او که کومه به ترې ژوندۍ پاتې شوه نو سره له دې چې سپکه او حقيره به ګڼل کېدله، يو حق به هم نه ورکول کېده، لکه د ميراث حق، د ملکيت حق، د احترام او د عزت حق اوداسې نور.

د جاهليت په زمانه کې به له يوې ښځې سره، په يو وخت کې ګڼو نارينه وو نا مشروع جنسي اړيکې نيولې او چې کله به يې ماشوم پيدا شو بيا به يې څېره پېژندونکی راوست او ماشوم به يې د دغو کسانو له ډلې څخه يوه ته منسوب کړ.

همدارنګه په اوسنۍ زمانه کې ، کفري نړۍ هم ښځو سره هماغه پخوانی وحشيانه کړنلاره او د حقوقو تر پښو لاندې کول په نوي شکل او بدله څېره ترسره کوي، نو دا يو روښانه حقيقت دی، چې غربي نړۍ ښځه له خپلو فطري او انساني حقوقو څخه بې برخې ګرځولې ده، يوازې د تجارتي اعلانونو او د مالونو د خرڅلاو لپاره ترې کار اخستل کيږي، ترهغه چې ښځه ځواني او ښکلا ولري، په تجارتي اعلانونو سره پرې د مالونو د خرڅولو بازارونه او مارکيټونه چلوي، کوم شيان چې نه خرڅيږي هغه د ښځو په انځورونو خرڅروي. جنسي استفاده ترې کوي؛ خو کله يې چې عمر د مالوم حد څخه واوړي او پخوانۍ ښکلا او ځواني يې پاتې نه شي، بيانو د ټولنې د اوږو بار وي ځکه هاغه څه چې د ښځو په اړه يې دوی ته اهميت درلود هغه اوس نه شي ترلاسه کولی، نو له همدې امله پوره له پامه وغورځولی شي.

نو ځکه اوس په غرب کې د باکرو انجنو شمېره بې اندازې کمه ده، او نشت سره برابره ده. علت يې دا دی چې د دوی د ديموکراسۍ د قانون پر اساس که چېرې د زنا دواړه خواوې سره موافقې وي، په زوره نه وي ترسره شوې نو هيڅ جرم يې نه ګڼي، نو همدا د زنا د جرم د مخنيوي قانون د نه شتون وجه ده، چې د ايډز وژونکې ناروغی په غرب کې د حده زياته شوې ده نو ځکه دواړه لوري دغه ناکاره عمل بې له کومې وېرې ترسره کوي.

له هاغه مهاله راهيسې چې د اسلام مبارک دين سپېڅلې وړانګې په نړۍ کې وپرقېدلې، بشريت ته يې د جهالت د تورو تيارو څخه د وتلو لار وروښودله، ښځې ته يې هم لوړ مقام او هاغه ټول حقوق ورکړل چې ښځې ورته په خپل انساني ژوند کې اړتيا درلوده . اسلام ښځې ته په لومړي ځل د ژوند کولو حق ورکړی

چې په ژوندون د خاورو لاندې کولو او وژلو څخه يې وژغورلې، اسلام نارينه ته امر کړی چې ښځې سره ښه چلند وکړی (وعاشروهن بالمعروف). اسلام ښځه دټولنې جوړونکې وبلله او هغه يې د کور نيکمرغي، د نارينه جامه، د نارينه او دوزخ ترمنځ پرده وګڼله، او د نارينه لپاره يې د مور، خور، مېرمنې او لور ارزښتناک حيثيت د مرګ تر مهاله ورپه برخه کړ.

رسو الله صلی عليه وسلم په يوه حديث کې هغه څوک د کامل ايمان درلودونکی او بهتر ګڼلی دی چې له ښځو سره ښه چلند کوي: «أکمل المؤمنين إيماناً أحسنهم خلقاً، وخيارکم خيارکم لنسائهم» ياني کامل مؤمن هاغه څوک دی چې د ښه اخلاقو درلودونکی وی، او هغه څوک ستاسې له جملې ښه دی چې د خپلې کورنۍ لپاره ښه وي.

د اسلام په سپېڅلي کتاب قرآن کريم کې يو سورة د ښځو په نوم (سورة النساء) نومولی شوی دی، چې پکې د ښځو حقوق لکه د ميراث احکام او له هغوی سره د انصاف کولو په اړه لازمي لارښووني بيان شوي دي. همدارنګه يو بل سورة د مريم رضي الله عنها په نوم نومولی شوی دی. همداسې د قرآنِ کريم په مختلفو ځايونو کې ښځو سره د ښه چلند، او د هغوی د مشکلاتو د حل لارې چارې په ګوته شوي دی.

رسول الله صلی الله عليه وسلم- په خپلو مبارکو احاديثو کې ښځه (مور) له نارينه (پلار) څخه درې ځلی په حق کې زياته ګڼلې ده.

رسول الله صلی الله عليه وسلم مسلمانان هڅولي دي چې يو بل ته پرښځو باندې درحم او هغوې سره د ښه چلند په اړه وصيت وکړئ فرمايلي يې دي: «استوصوا بالنساء خيرا» راوه البخاري ومسلم. ژباړه: يو بل ته دښځو په هکله ښه وصيت او سپارښتنه وکړئ.

که څه هم په اوسنی زمانه کې لکه څنګه چې په اروپا ، امريکا او کفري نړۍ کې د اسلام په ضد ډېر زيات منفي تبليغات ترسره کېږي چې وايي اسلام ښځو ته پوره حقوق نه دي ورکړي، يا د ښځو سره ښه سلوک نه کوي، خو پخپله په همدوی کې ښځې تر نارينه وو ډېرې مسلمانيږي. په امريکا کې د هرو څلورو کسانو څخه چې اسلام قبلوي، درې يې ښځې وي. او د برتانيې د يو نيم مليون مسلمانانو په منځ کې پنځه ويشت زره يې سپين پوستي انګريزان دي چې تازه مسلمانان شوي دي او جالبه يې لا دا چې په دغو کې د ښځو شمېره تر سړيو زياته ده.

د ښځو د دې زياتو مسلمانېدلو وجه دا ده چې خلک کله منفي تبليغات واوري، نو دې ته اړ شي چې د اسلام پوره مطالعه او څېړنه وکړي، بالاخره ورته ثابته شي چې اسلام هاغسې دين نه دی لکه چې غرب يې انځوروي، بلکې يو سپېڅلی دين دی، چې د هيچا حقوق نه تلف کوي.

اوس غواړم چې ښځو ته د اسلام له خوا ځيني نورمهم ورکړل شوي حقوق هم په لنډه توګه، په لاندې ډول وړاندې کړم:

۳ـ د واده څخه وروسته د ښځې ټوله نفقه او پوښاک (جامه) هم اسلام د نارينه (مېړه) په غاړه اچولې ده، او ښځه يې د نفقې د درانه مسئوليت څخه معاف کړې ده. الله تعالی فرمايي : «وعلى المولود له رزقهن وكسوتهن بالمعروف» [البقرة: ۲۳۳]. ياني او د ماشوم پر پلار باندې د هغه د شېدې ورکوونکې مور نفقة او جامې لازمې دی په نيکې طريقې سره.

همدارنګه په بل ايت کې الله تعالی فرمايي: «الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاء بِمَا فَضَّلَ اللّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنفَقُواْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ» [النساء ۳۴]. ياني نارينه پر ښځو مسلط او اداره چيان دي له دې امله چې الله تعالی د هغوی ځينو ته پر ځينو نورو فضيلت ورکړی او له دې کبله چې نارينه خپل مالونه لګوي.

جابر رضی الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم خلکو ته په خطبه کې داسې وفرمايل: «'اتّقوا الله في النساء، فإنّهنّ عَوَانٌ عندكم أخذتموهنّ بأمانة الله واستحللتُم فروجهنّ بكلمة الله ولهنّ عليكم رزقهنّ وكسوتهنّ بالمعروف» رواه مسلم. ياني د ښځو په هکله د الله تعالی څخه وډار شئ! داځکه چې تاسې دوی د الله تعالی د امانت په توګه اخيستي او د هغوی د شرم ځايونه مو د ځان لپاره حلال کړي دي نو په تاسې باندې د دوی خوراك او پوښاك لازم دی.

او په بل حديث کې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي: «وحقهن عليكم ان تحسنوا اليهن فی كسوتهن وطعامهن» رواه الترمذی. ياني ستاسو د ښځو حق پرتاسې دا دی چې هغوې ته ښه جامه او ښه خوراک برابر کړئ.

رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي : «ثلاثة قد حرم الله عليهم الجنة مدمن الخمر والعاق والديوث الذي يقر فی اهله الخبث» رواه احمد والنسائی. ياني پر دريو کسانو باندې الله تعالی جنت حرام کړ ی دی د شرابو معتاد، د مور او پلار خفه کوونکی او دووس سړي، چې د خپلې ښځې د عفت پاملرنه نه کوي او پردي سړو ته اجازه ورکوی چې دهغه دښځې سره ناسته پاسته او راشه درشه وکړی.

بلکې داسلام مقدس دين امر کړی دی چې نارينه دې د خپل عفت او ناموس څخه دفاع وکړي او که په دغه لار کې څوک ووژلی شی نوهغه شهيد دی .رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي: «من قتل دون اهله فهو شهيد» روه الترمذي وابو داؤد والنسائي. ياني څوک چې د خپلي ښځې د عفت څخه په دفاع کې ووژلی شی نو هغه شهيد دی.

۵ـ همدارنګه اسلام ښځې ته د ميراث حقوق هم ورپه برخه کړي، چې له اسلام څخه مخکې د جاهليت په زمانه کې يې دغه حقوق نه درلودل.

۷ـ يو بل مهم حق چې اسلام ښځه ترې برخمنه کړې ده هغه د احترام او کرامت حق دی، سړی بايد خپلې ښځې ته د احترام په سترګه وګوري او هاغه وينا او عمل ترسره نه کړي چې د هغې د خپګان او خواشينی سبب ګرځي، او دا ځکه چې ښځه يوه باعزته انسان ده او بايد دهغې سره د يوې مزدورې په څير چلند ونه کړی شي ، ښځو ته په سپک نظر کتل دا د کم اصلو او کم عقلو نارينه و کار دی. په يو حديث کې داسي راغلي دي: «ما اکرمهن الا کريم ولا اهانهن الا لئيم» رواه ابن ماجه. ياني عزتمند سړی د ښځو عزت کوي او سپک او رذيل سړي د ښځو سپکاوی کوی. مطلب دا چې د ښځو عزت کول د ځان عزت کول دی او دښځو سپکاوی د ځان سپکاوی دی.

۸ـ د ښځو تعليم د ښځو حق نه، بلکې يوه فريضه ده، چې علم په هر مسلمان (نارينه او ښځينه) باندې فرض دی. خو دا فرضيت به په هاغو شرايطو برابر وي، چې اسلام ښځو ته ټاکلي، او د ښځې عزت، ابرو او حيا نارينه و سره په مخلوطيت کې پايمال نه شي.

دعائشی رضي الله عنها څخه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي: «من ابتلی من هذه البنات بشئ فاحسن اليهن کن له سترا من النار» رواه البخاري ومسلم. ژباړه : چاته چې لورګاني ورکړی شوی وي او دې ورسره احسان وکړي (د هغوی ښه خدمت، پالنه او تربيه وکړي) نو دغه لورګاني به دده او ددوزخ داور ترمنځه به د يوې پردی په شان وي ياني دغه لورګاني به د دوزخ د اور څخه د ده د ژغورني سبب شی.

د اميدوارو ميرمنو سره بايد څنګه چلند وشي :

د اولاد لرلو له پړيکړي وروسته، چې کله مور او پلار د اولاد لرلو پرېکړه وکړه او په دوه اړخيزه توګه يې دا منله چې مور کولای شو يو اولاد ولرو او د هغه/هغې سمه روزنه وکړو، نو پلار بايد خپله ميرمن

په پرلپسي توګه د اړوندې ډاکټرې/ډاکټر تر درملنې لاندې ونیسي او د هغوی د مشورو سره سم کړنې ترسره کړي، اوس خو به ښايي داسي کسان نه وي، چي هغه عمومي او لومړني معلومات ونه لري، د امیدوارۍ پرمهال د دروند وزن پورته کول او ډېر کار کول او له ورته نورو کارونو ډډه کول دي، خو داسي نورې ستونزې هم شته دي، چي زموږ ټولنه ورسره مخ ده خو موږ يې حتا ستونزه نه بولو او ښايي ډېرو يې په اړه فکر هم نه وي کړی، هغه د مېرمنې اروايي نارامي ده، که هغه نارامه وي نېغ په نېغه پر ماشوم اغېز کوي، د مور خوراک، څښاک او حتا کړه وړه د مور په ګېډه کې د ماشوم پرټولیزې ودې اغېز کوي.

له سمو او ګټورو خواړو نیولې هان تر ځينو اړينو درملو پورې بايد يوه اميدواره مور د خپلې اميدوارۍ د سلامتيا په پار ولري، د دغو ترڅنګ آرامه او سوليز فضا او چاپېريال هم اړين دی، له اروايي فشاره د مور ساتنه او هغې ته راتلونکي ډاډ ورکول دا ټول هغه څه دي، چي په ډېرو عادي امکاناتو باندې يې ترسره کولای شو.

خاوند کولای شي، خپلې مېرمنې ته د مينې په ښوولو سره ډاډ ور په برخه کړي او حتا د ماشوم د راتلونکي په اړه ورسره بحث او مباحثه کولای شي، چي داسي او هسې به يې روزو داسي مينه به ورکوو، دغه خيالي نړۍ جوړول هم اميدوارې مېرمنې ته سکون ور په برخه کوي او که خاوند يې ورسره په مينه او محبت چلند وکړي، عاشقانه چاپېريال جوړ کړي او ورسره د ورځنيو چارو په سمون او ترسره کولو کې مرسته وکړي، ښايي هغې ته يو ډول دننني ډاډ ورکړي او په ډېر غرور سره به خپل ژوند ته ادامه ورکړي، چي ښايي دا غرور يې د ماشوم د روغتيا، او ښې ودې په برخه کې ډېره مرسته وکړي.

د خپلې کوټې په ديوالونو د ماشومانو د انځورونو د ځوړلو سره تاسي هغې ته د ماشوم د سپېڅلې او مينه ناکې نړۍ په اړه خبرې کولای شئ، هغه به يې په ليدو خپل راتلونکی ژوند له خوښيو او مينې ډک ګڼي او له همدې سره به يې ذهن ارامه، خوشاله او ذهني سکون به يې هم په برخه وي. غواړم په لسو ټکو کې د اولاد د زېږون دمخه د ځينو چارو ترسره کول راونغاړم:

په کوټه کې د ماشومانو انځورونه د مور ذهن د ماشوم لرلو لپاره نور هم اماده کوي او له ځانه سره ورته خوشالياني زېږوي

مور ستړيا ته نه پرېښوول او هغې ته هر ډول اروايي سکون ورکول.

له مېرمنې سره د خاوند خوشاله، ملاتړی او مینه ناک چلند.

د کورنۍ چاپیریال خوشاله او آرامه ساتل او د کورنۍ نور غړي د امیدوارۍ پرمهال د ستونزو، دردونو او نورو کړنو په اړه خبرول، چې که د امیدوارۍ مېرمنې څخه کومه تېروتنه وشي، باید ځواب یې ستوغ او تېر ورنکړل شي، د ښېرته ورځوابولو پرځای یې حالت درک کړای شي او په حوصلې یې په مینه ناکه لهجه پوه کړي.

د ماشوم روزلو په اړه له امیدوارۍ مېرمن سره بحث کول او دماشوم لرل یې د دواړو لوریو د مینې ډېروالی ښوول وګڼي.

د اولاد راوړل باید د کورنۍ ښېرازي وګڼي او ورته خوښ بینه اوسي، چې په راتګ سره به یې کورنۍ ښېرازه کېږي، نه دا چې داسې فکر ورکړای شي، چې په راتګ سره یې کورنۍ غالمغالي او مېرمن ستړې کېږي.

د امیدوارۍ مېرمنې د خوړو او پرځای غوښتنو پوره کول او په خپلسري ډول د هر ډول درملو نه خوړلو توصیه کول.

د امیدوارۍ مېرمن حالت درکول، خاوند باید د خپلې مېرمنې حالت درک کړي او ښایي له هغې څخه ځینې ناسم عکس العملونه ترسره شي، خو باید په سړه سینه یې په مینه ورځواب کړي او په ارامي یې پوهه کړي.

د امکان په صورت کې د منظرو لیدل او ارام ببنونکي او ښکلي ځای ته وړل او چکر ورکول.

د خاوند له خوا ورته د پوره ډاډ او ملاتړ احساس ورکول.

په تولیز ډول دا ویلای شم، چې د ماشوم تر زېږون دمخه باید تولې خوښۍ، مینه او مرسته د ماشوم مور ته ورکړل شي، ځکه چې په مور باندې هر ډول سم او ناسم حالات نېغ په نېغه د ماشوم په ودې او روان اغېز کوي.

د ښځې او نارينه ترمن توپيرونه

الف : بيولوژيکي توپيرونه

دنارينه روغتيايي حالت د ښځې په اندول ښه وي ځکه چې په هغه کومه ټاکلي ناروغي نه راځي کومې چې پر ښځې راځي .

د حيض او نفاس حمل او زيږوني ، د تي ورکولو ، د کوچني د روزني اغيزې د ښځې په بدن پريوځي : مثالً : په حيض کې د ښځې بدن پر هغې درنېږي د تودوخې درجه يې ټيټيږي ، هاضمه يې خرابېږي ، د بدن غړي يې سستيږي په هرو سلو کې(۳)2 ښځې په حيض کې درد نه لري نورې ټولې له دې دردونو څخه ځوريږي .

علي القاضي د نور سکستشنسکي ، امېل لورک ، لاينسکي ، فان دی فلدا ، ميل نورالک ، ګبهارد ، کرسي شکنسکي ، کرافت ايبنو ا و داسې نورو مشهورو ډاکترانو او پوهانو نظريات را اخيستي دي چې لنډيز يې دادی .

ښځې ته په حيض کې سردرد ، ستوماني ، د اندامونو سستي ، دهډوکو

درد ، د اعصابو کمزورتيا ، په مثانه کې پريشاني ، له بدهضمی څخه شکايت ، په سينه کې درد ، دتنفس سرعت ،م د طبيعت ګډوډ والی او پرېشاني لکه چې ښځه ډېره ناروغه وي ، له نامه څخه لاندې درد چې د زړه تنګوال به ورسره وي پيداکيږي ژړېدونکي به وي ، فکر خراب وي ، سکون ، اطمئنان ، سوکالي ا و آراموالی ورسره نه وي ،م خپل ورځنی کار نشي کوالی ، دبدن غړي يې د ارادې تابع نه وي مثالً : که کاتبه وي پوره ټايپ نه شي کوالی ، د يو ټکي په بدل بل ټک وهي جمله جوړوالی نه شي ، غير اختياري کار ترې وشي ، پدې ورځو کې به ډېر جنګ او لانجې کوي ، د هغې له اخلاقو څخه به په دې ورځو کې هر څوک شکايت کوي ، حتی د هغې اولاد هم.

ډاکټر (وينزج) د خپلو مشاهداتو په رڼا کې ليکي : کله چې د ښځې له پلوه محکمې ته کوم شکايت کيږي نو ودې ګوري ښايي چې هغه د حيض په وخت کې وي ،ځکه چې په دې موده کې د هغې اعصاب کار نه ورکوي ، او دحمل په موده کې هم څو مياشتي کله ناروغه وي او کله روغه او د ولادت څخه وروسته) نفاس کې(هم د ښځې هغه حالت وي کوم چې په حيض کې وي .

ډاکټر(هيولاک ايلس اوبرت مول) ليکي : ښځه بايد د حمل په وروستى مياشت کې نه دکور کار وکړي او نه د دفتر همدارنګه د نارينه اندامونه کلک او غښتلي وي پلني او پراخه اوږې لري ، وږه او تنګه ګيډه يې وي ، د بدن شحميات (وازدې) يې په مناسب ډول په بدن کې وېشل شوي دي ، ږيره او بريتونه يې راشي اواز يې غټ او غليض وي ،م مګر ښځه نرمه او ګرده وي ....

ډاکټر شفيق عبدالملک ليکي :

ښځه ښکلې ښه لري ، تيونه يې په مناسب ځاى کې دي چې د کوچني د تغذيې لپاره مناسهب او ښايست او ښکلا کې زياتوالى راولي ، ګرده بيه غوره کړي عورت يې په مناسب ځاى کې دى چې کوروالى ، حمل او تناسل ته ښه برابر دى او څنګه چې دښکلا غوښتنه ده هماغسې يې اواز نرم دى.

د نر او ښځې ترمنځه د غړو په اړوند نولس(۱۹)توپيره دي ، د نارينه ماغزه د ښځو له ماغزو سره توپير لري ، پدې هکله يو عالم چې په کال کې يې د نوبل جايزه واخېستله ډيهره څېړنهه کړېهده يهو تهه يهې نارينهه ماغزه اوبل ته يې ښځينه ماغزه نوم ورکړى دى .

الله ج انسان ته څنګه چې د ښکلا غوښتنه ده ښايسته ښه ورکړه ، څه چې نارينه په ښکلا کې ډېرښت راولي هغه يې نارينه ته ورکړل ، او کوم څه چې د ښځې په ښکلا کې ډېرښت راولي هغه يې ښځې ته ورکړل .

فرمايي : (لقد خلقنا الانسان فى احسن التقوم)

ژباړه : په تحقيق سره مو پيداکړى دى انسان په ښه اندازه سره (همدارنګه د وزن له نظره نارينه درونږ او د اوږد قامت خاوند دى د نر هډوکي کلک او غښتلي دي ښځه د نرپه پرتله ژر لويږي بدن يې ژر وده کوي د ښځې بدن د نر په انډول د وازدې د ذخيره کولو ډېر قابليت لري ، په نارينه کې وازده په سلو کې اتل(۱۸٪) او په ښځو کې(۲۸) ده .

علي القاضي وايي چې : د هر انسان په بدن کې ۶۰ میلیونه سوري دي مګرکه په مایکروسکوب کې ځیر شئ پېژندل یي شئ چې دا د نارینه د بدن سوري دي او دا د ښځې .

ب: سیکلوژیکي توپیرونه

د عین الشمس پوهنتون کې د علم الفس(اروا پېژند نې) استاد دکتورسید فواد البهي لیکي : انجلی د خپل عمر د مراهقت تر دورې له هلک ځیني هوښیاره او ځیرکه وي م له مراهقت څخه تر بلوغ هلک هوښیار وي او وروسته بیا دواړه برابر وي .

دوه غربي پوهان د هلکانو او انجونو ترمنځ د ازمویني د نتیجي تر کتلو وروسته وایي چې دا دواړه ډلې په نمرو کې سره برابرې دي .

په هر حال د نر اوښځي ترمنځ توپیرونه علماوو روښانه کړیدي ، لکه د ښځي عاطفه : نرم طبیعت ، د اسرارو (پټو) نه ساتنه ژر تر اغېزي لاندې راتلل په وړه خبره خفګان او خوشحالي ښځې په ستاینه او غندنه کې تر هر چا مخکې ، په مدح او ثنا کې پیاوړې دي ، بې له کوم دلیل او پلټنې څخه چې څه واروي نو هغه مني صبر او تحمل نه لري .

ج: فزیولوژیکي توپیرونه

د نارینه اواز سخت ، غټ او غلیظ دی او دښځې اواز نرم او لنډ دی ، د غدو او زړه ناروغي په ښځو کې ډېره وي ، ډاکټران وایي چې : د دې لامل حمل ، حیض ، نفاس (والدت) او رضاعت (تي ورکول) دي .

دا و د ښځې او نارینه و ترمنځ مهم توپیرونه چې فطرت په نر او ښځه کې پیدا کړي دي .

ماخذونه :

انيس ويب پاڼه ښځه او ټولنه

افغانه ښځه ! مدرنيت ، اسلام اوعنعنه ۲۰ – ۲۱ صفحې

نهم څپرکی

ناوړه دودونه:

ولور :

ولور د لوړ قیمت مانا ورکوي او کوم شرعي جواز هم نه لري .

په ټولو ځایونو کې ولور یو شان نه وي ، په مشرقي ولایتونو کې له نیکمرغه ولور د نشت سره برابر دی ، که ولور واخلي هم ډېر لږه اندازه هغه هم د جلۍ په جهیز کې مصرفیږي . اما په جنوبي ولایتونو کې ولور ډیر زیات دی .

یوه وجه خو یې دا ده که په لور لږ ولور واخلي نو خلک جلۍ ته پیغور ورکوي چې ته خو بې ارزښته وې او پلار دې مفته ورکړې .

دوهمه وجه داده چې پلار یې څکه ډیر ولور اخلي چې د ولور په پیسو زوی ته واده وکړي او یا هم په کوم کار شروع کړي .

معمولآ د لوړ ولور په ورکولو سره پلار خپله لور سپین ږیري اویا معیوب ته هم ورکوي .

د اسلام نه مخکې د جاهیلت په زمانه کې به ښځې خرڅېدلې هر چابه چې کومه ښځه خوښه شوه نو د هغې قیمت به یې ادا کړ او هغه ښځه به یې کور ته بوتله ، ددې ښځې ټول واک به هغې سړي سره وه .

پایلې :

په ډیر ولور اخستلو سره د ښځې معنوي او مادي ارزښت له منځه ځي .

له خپلو ډېرو حقوقو څخه محروميږي .

ډير هغه ځوانان چې لوڼ ولور تاوان نلري ، مجبوريږي چې خپل نفسي خواهشات له ناروا اړيکو پوره کړي .

ډېرې پېغلې د لوڼ ولور له کبله کلونه کلونه د پلار په کور کې ناستې وي .

زما په نظر ډير ولور د تولنې وروسته والی او ناپوهي ده . افغانه ښځه! مدرنيت، اسلام او عنعنه(۸۷-۸۶صفحه)

د بدل ودونه:

کومه کورنی چې د واده مصرف نه لري ، نو هغه کورنی د بدل واده ته زړه ښه کوي . د بدل ډوډ داسي دی چې مقابل لورې وايي ته دې خپله لور زما زوی ته راکړه او زه به مې خپله لور ستا زوی ته درکړم.

پايلې:

که کوم طرف په خپلې ښځې ظلم کوي ، نو هغه بل طرف يې غچ د خپلې ښځې اخلي ځکه چې هغه ددې په بدل کې تللې ده . داسي وادونه اکثره بريالي نه وي او نه په شرعيت کې جواز لري.

په بدو کې ورکول:

په بدو کې د جلۍ ورکول ، دا ډوډ داسي دی چې که چيرته د يو چانه څوک په قصد يا سوا کې ووژل شي نو د مړې کورنی ته به بد ورکوي ، هغه بد يوه يا دوه انجونې وي ، چې د مړې کور ته به يې ورکوي ، که چيرې کومه کورنی انجونې ونلري نو بيا به بيسې ورکوي چې معمولا دا پيسې لس يا پنځ لس لکه وي.

پايلې:

کومه پيغله چې پّ بدو کې ورکول کيږي هغې سره ښه چلند نه کيږي ، البته په ځينو کورنيو کې د وخت په تيريدو سره بيا هغې سره هغسې بد چلند نه کيږي.

د هغې جلۍ ارمانونه د خاورو سره يو شي ، او هر حقوق څخه محرومه شي . اما له نيکمرغه دغه ډوډ د پخوا په څېر عموميت نه لري ،يا داسي پيښې ډېرې نه پيښيږي او يا د خلکو شعور او نظر پراخ شوی دی .

د ملاتړ پیدا کولو په خاطر ودونه:

ځینې کورنۍ ددې لپاره چې په کلي او سیمه کې اعتبار لوړ او قوي ملاتړ پیدا کړي نو خپلې لونې معتبر کورنیو ته ورکوي.

ماخذونه :

افغانه ښځه! مدرنیت، اسلام او عنعنه(۸۶،۸۷،۸۸ صفحې)

ښځه،کورنۍ او تولنه(۱۹صفحه)

د ښځو پر وړاندې د تاوترخوالي له منځه وړلو د قانون د تطبیق پنځم راپور(۱۸-۱۷-۱۶صفحه)

لسم څپرکی

ښځه او تاوتريخوالی:

تاوتريخوالی هر هغه چلند ، حرکت او وينا ته ويل کيږي چې د لنساني لوړو ارزښتونو سره توپيره ولري او نفي کوونکي يې وګرځوي او د يو شخض د وروسته پاتي توب ، ګوښه کېدل ، سرخوږي ، رواني ناروغي ، ځان وژني او د مړيني يو لامل ګرځي.

د تاوتريخوالي لاملونه

دا يو بيخي تجربه شوی او عيني واقعيت دی چې پر ښځو د تاوتريخوالي رټلي پديده په بيلا بيلو شکلونو ياني د کورنی د ناوړه چلندونو هغه چې د کورنی يو عړي په ټوګه يې حقوق تر پښو لاندې او شخصيت يې تر سپکاوي لاندې راولي کله مور او پلار او نږدې خپلوانو کور ته او بهر ته له وتلو څخه مخنيوی کول ، لفضي تاوترخوالي چې د سپکو سپورو ويلو ، رټني ، پيغور ورکوني ، کنځاوو څخه عبارت دي ،رواني او جسمي تاوتريخوالي چې وهل ټکول ، وېښتانو شکول ، د غوږنو او پوزو غوڅول ، شاقه او اجباري چارو ګمارل يکې شامل دي .

ددې هر اړخيزه تاوتريخوالو اساسي لاملونه او سببونه ډير زيات دي چې يو شمير يې په دې ډول ښودل کېدای شي:

- د ټولني وروسته والی
- د ناپوهی او بې سوادی حاکمېت
- د نرواکي
- د ناوړه عنعنو او رواجو واکمني

- د نر او ښځو له خوا د هغوی د طبيعي ، اسلامي ، او قانوني حقوقو څخه اګاهي نه درلودل
- اقتصادي کمزورتيا
- په کورنيو کې د معتصبو غړو شتون
- تر وخت د مخه يا اجباري وادونه
- د نارينه اولاد نه درلودل ښځه،کورنی او ټولنه(۱۹صفحه)

د تاوتريخوالي ډولونه:

په عمومي ډول پر ښځو باندې د تاوتريخوالي شکلونو په فزيکي يا جسمي ، روحي يا رواني ، او د ټولنيز تاوتريخوالي په بڼو تطبيقيږي.

فزيکي تاوتريخوالی:

د ښځې سره بده رويه کول ، هغه وهل ټکول ، د وينتانو شوکول ، په لغتو ،څپيړو ،په لرګو وهل.

راټول شوی مالومات ښيي چې تر ټولو ناوړه تاوتريخوالی ،فزيکي تاوتريخوالی دی ، او په ځانګري ډول وهل او ټکول دي چې په ښځو باندې په بيرحمانه توګه تحميليږي او ځني وختونه د ښځو د مړيني سبب هم ګرځي .

جنسي تاتريخوالی

جنسي تاتريخوالی په مختلفو ډولونو لکه ناروا جنسي اړيکي ، توهين او بې حرمته جنسي اړيکي ، په زوره عفت پلورلو ته مجبوره کول ، په زوره د جنين غورځول او نورو ډولونو پېښيږي.

سر بيره په دې ، جنسي تيرې يوازې د مستقيم جراحاتو يا ټپيکېدو سبب نه کيږي بلکې د رواني زيانونو لکه په ايډز اخته کيدل ، په ناخوښه يا ېّ زور اميدواره کېدل ، همدارنګه جنسي تاوتريخوالی د ښځو پر عزت ، حرمت ، او شان باندې ناوړه اغيزه کوي.

ژبني او اروايي تاتريخوالی

يو بل تيت شوى تاتريخوالى دى چې د ښځو په وړاندې تر سره کيږي چې لا هغه ته د تاتريخوالي په سترګه نه کتل کيږي ، دا ډول تاتريخوالى د ښځو پر اروا باندې منفي اغيز ښندي.

د رواني تاوتريخوالي ډولونه :ګواښېدل قاريدل ،بد چلند کول بدې ردې ويل ، کنځل ، سپکاوى او د نورو په مخکې سپکول.

تولنيز تاتريخوالى

د ښوونځي او روغتيايي مرکز ته له تګ څخه مخنيو ، د پلار کور ته د تګ څخه منع کول ، د ښوونځي په لار کې د يو شمير بد اخلاقو کسانو له خوا تعقيبدل او اشارې کول ، د شاګردانو او ښوونکو خوا د وجود د يوې برخې لګول.

پايلې

ښځې په لومړي سر کې ګوښه ييزې کيږي ، د تولنې سره ناستې ولاړې بيزاريږي ، د ښوونځي له تګه د ډېدې کولو له تحصيله محروميږي او روغتيايي مرکزونو ته د نه مراجعې له کبله روغتيايي حالت زيانمنيږي.

کورنى تاوتريخوالى او پر دماغو يي اغيزې :

له ښځو سره د تاوتريخوالي کړنې د ښځو پر روغتيا ، حرمت ، ټولنيز موقف ، د ژوندانه پر وضيعت او هوساينې ناوړه اغيزې لري .

سربيره پردې تاوتريخوالى د هغوى د ودې او پرمختګ حنډ شوى او د هغوى د ګوښې توب سبب ګرځي .

دا تاوتريخوالى رنګه رنګ ستونزې منځ ته راوړي لکه له کوره تښتېدل ، بې برخه ليک او جلا والى ، تيپې کېدل ، معلوليت ، په ځان وژنې لاس پورې کول ، او د مړينې سبب يې کيږي .

ماخذونه :

ښځه،کورنۍ او ټولنه(۱۹صفحه)

يولسم څپرکی

د کور دېوالونه دچا لپاره ؟

ځېنې خلک وايي چې ښځه يا په کور ده يا په ګور ، ښځه بايد هېڅکله هم له کوره څخه ونه وځي دوی وايي چې ښځه بايد د کور په څلورو دېوالونو کې ژوند وکړي ، په دې پراخه نړۍ کې د ښځې په برخه همدا د څلور دېوالونو محوطه ده اوښځه بايد د کور د څلورو ديوالونو په محوطه کې ژوند وکړي .

بايد وويل شي چې دا يوازې تش يو نظر نه دی بلکې ډېرې ژورې ريښې هم لري او په اکثرو ځايونو او په ځانګړې ډول په پښتو قبايلي او اطرافي سيمو کې ورباندې ډېر کلک عمل کېږي تر دې چې که ښځه سخته ناروغه نه شي يا بله کومه سخته اړتيا پيدا نشي نو په کلونو کلونو هم له کور څخه بهر نړۍ نشي ليدلی او دوی داکار اسلام ته منسوبوي او دليل هم دسوره احزاب دا ايت نيسي :) وقرن فی بيوتکن .)

(ژباړه :) او قرار ونيسی په خپلو کوروکي) د ښځه يا په کور ده يا په ګور ، تصور اسلامي نه دی .

اسلام ښځو ته اجازه کړې ده چې په ټولنيز ژوند کې ګډون وکړي خپله هره شرعي اړتيا په پوره اطمينان او ډاډ سره پوره کړي ، بهر ته لاړې شي ، په لمانځه ، غم اوښادۍ کې ګډون وکړي .خو دا هرڅه د اړتيا ترحده .له اړتيا پرته ښځه پخپل کور کې درنه ښکاري.

په کورکي دښځو بند ساتل او په څلورو دېوالونو کې ايسارول غځه جزا ده او دا جزا پاکې مسلماني بي بي ته نه ، بلکې بد کارې او مجرمي ښځې ته په کار ده تاسي وګورئ کله چې د زنا کار سرې او زنا کارې ښځې لپاره د جزا وروستي احکام نازل شويي نه و ، او الله ج د حکمت له مخې هر کار په تدريجي ډول منع کاوه ، نو د کور په څلو ديوالونو کې دبندولو سزا يې د زنا کارې ښځې لپاره ټاکلې وه او دا د زنا کارې ښځې سزا وه م فرمايي :

(واللاتي یاتین الفاحشة من نساء کم فاستشهدو واعلیهن اربعة منکم فان شهدو ا فامسکوهن فی البیوت حتی یتوفهن الموت او یجعل الله سبیلا)

ژباړه : (او ستاسي هغه ښځې چې زناکوي نو شاهدان وغواړئ پر دوی څلور تنه له تاسي نه نو که شاهدي وویله دوی نو بندې کړئ تاسي دا ښځې په کور کې تر هغې پورې چې مړې شي یا وګوځوي الله دوی لره کومه لاره .)

نو د کور په څلورو دیوالونو کې بندول د زناکارې ښځې سزا وه چې بیا وروسته ورته الله ج لاره پیدا کړله او د زنا د حد احکام راغلل نو کوم منطق به دا ومني چې الله ج بیا دا سزا پاکې ، شریفې د وقار او درناوي خاوندې ښځې ته ورکړي ؟ ښځه او اسلام(۶۴-۶۳صفحه)

مونږ په کومه پیری کې اوسیږو :

مونږ افغانان ډیر ښه مسلمانان یو ، هر ډول تکلیف چې پیدا شي طبي وي او رواني موږ ملا ته ځو .

ډاکټر نورالله درمان وایي ماته یوه ښځه راغله فشار یې چک وو ، ما ورته سهار دوا ورکړه او ورته مې وویل چې مالګه او تورش شیان به نه خورې ، په خواړو کې به هم یو ځیز بې مالګې خورې .

ماښام یې زامنو راوسته حالت یې ډیر خراب و ، فشار مې ورته وکتلو د پرون پرتله فشار یې ډېر جګ شوی و ،درملنه مې وکړه فشار یې لږ ښه شو ، ما یې زوی ته وویل چې سهار خو ډیر فشار جګ نه و ، او دوا مې هم ورکړې وه څنګه جګ شو.

یو زوی راته وویل چې سهار ملا ته تللې وه ملا ورته مالګه دم کړې ده او ورته یې ویلي دي چې درې وخته به دا مالګه خورې . داسي پنځه دقیقې وروسته ښځه په حال شوه ما ورته وویل تروري مالګه نه خورې .

زمونږ په کلي کې د یو نفر په میده کې یوه دانه وه ، ډاکټر ته یې وښوده ډاکټر ورته وویل چې دا عملایت کوو که چېرې پیدا نه شوه خو ښه ده او که چېرې بیا پیدا شوه نو بیا دا سرطان دی .

کوروالې یې وویل دا ډاکټر نه پوهیږي مونږه یې غزني ته وړو یو ښه زیارت دی هلته ښه کیږي ، غزني ته لاړ په زیارتو ډېر وګرځېدل یو څه وخت بعد ښځه مړه شوه .

د ملا رسول لنډی د کېسي نه خو به تول خبر یاست ضرورت نشته چې دلته یي ذکر وکړم .

د دې ټولو وجه ناپوهي ده ،که زمونږه ښځو پوهه لرلی نو داسي د خلاصو ملایانو به زمونږ د ښځو د عزت سره لوبې نه کولې .

زه ټول ملایان نه یادوم ، مونږ الحمدالله ډیر ښه ښه ملایان لرو، خو دا بعضي بې دینه ملایان چې دین صرف پیسي دي د ټولو ملایانو نامه بده وي .

ماخذونه

کتاب: جنسي لاربښود او لوڅ رازونه ، لیکونکی :   تاج الدین عاجز زاوه وال کال ۲۰۰۳

تعلیم الاسلام ویب ویب پاڼه/لیکنه: علی الله متوکل الرحمن

مولوي فضل الرحمن حنفي

Lomritob ویب پاڼه/ژباړه او راټولونه: عطا محمد میاخېل

کتاب: ښځه او اسلام   لیکونکی: الحاج قاضي محمد حسن حقیار کال ۱۳۹۳

زیتون مجله پنځلسم کال اوولسمه ګڼه   لیکنه: افتخار احمد همدرد

کتاب: د ښځو د حقوقو څخه دفاع په قران او سنت کې/ لیکونکی: الحافظ مولوي شایق احمد همیم کاکړ کال ۱۳۸۶

www.wikipedia.com/women-right-in-afghanistan

د افغانستان اساسي قانون کال ۱۳۸۲

ښځه په تېرو لس کلو کې ماخذ پاتې دی

انسی ویب پاڼه/ ښځه او ټولنه

تاند ویب پاڼه / لیکنه:فرهاد زهیر/د نجونو تعلیم

د ښځو د زده کړې پر وړاندې ستونزې ماخذ پاتې دی

د کلید راډیو ویب پاڼه / ښځه او سیاست

روهي ویب پاڼه/ لیکنه:ملکه هاشمي

نن ټکی اسیا/لیکوال: عبد الصمد/د ښځو حقوق څو تر ښپو لاندی

خبریال/افغانه نجلی ، ټولنه او د هغې له ستونزو نه ډک ژوند

نن ټکی آسیا / ښځه په پښتني ټولنه کې

تاند/ د امیدوارو مېرمنو سره باید څنګه چلند وشي / رفیع الله ستانکزی

د ښځوچارو وزارت/د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي له منځه وړلو د قانون د تطبیق پنځم راپور کال ۱۳۹۵

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English